

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

► **B** **EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 1905/2006,**
18. detsember 2006,
millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend
 (ELT L 378, 27.12.2006, lk 41)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 960/2009, 14. oktoober 2009	L 270	8	15.10.2009
► <u>M2</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1339/2011, 13. detsember 2011	L 347	30	30.12.2011
► <u>M3</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1341/2011, 13. detsember 2011	L 347	34	30.12.2011

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ)
nr 1905/2006,**

18. detsember 2006,

millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 179 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühenduse välisabi tõhustamiseks tehakse ettepanek abi kavandamise ja osutamise uue raamistiku kohta. Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1085/2006 ⁽²⁾ luuakse ühinemiseelne rahastamisvahend ühenduse abi andmiseks kandidaatriikidele ja võimalikele kandidaatriikidele. Määrusega (EÜ) nr 1638/2006 ⁽³⁾ kehtestatakse üldsätted Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi loomiseks (ENPI). Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1934/2006 ⁽⁴⁾ luuakse rahastamisvahend koostööks tööstusriikide ning teiste kõrge sissetulekuga riikide ja territooriumidega. Määrusega (EÜ) nr 1717/2006 kehtestatakse stabiliseerimisvahend. ⁽⁵⁾ Määrusega (EÜ) nr .../2007 ^(*) kehtestatakse tuumaohutuse koostöö vahend. Määrusega (EÜ) nr 1889/2006 ⁽⁶⁾ luuakse demokraatia ja inimõiguste ülemaailmse edendamise rahastamisvahend. Nõukogu määrus (EÜ) nr 1257/96 käsitleb humanitaarabi ⁽⁷⁾. Käesoleva määrusega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend, millega toetatakse otse ühenduse arengukoostöö poliitikat.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 18. mai 2006. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata), nõukogu 23. oktoobri 2006. aasta ühine seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja Euroopa Parlamendi 12. detsembri 2006. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ ELT L 210, 31.7.2006, lk 82.

⁽³⁾ ELT L 310, 9.11.2006, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 405, 30.12.2006, lk 40.

⁽⁵⁾ ELT L 327, 24.11.2006, lk 1.

^(*) See määrus võetakse vastu hilisemal kuupäeval.

⁽⁶⁾ ELT L 386, 29.12.2006, lk 1.

⁽⁷⁾ EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1. Määrust on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

▼B

- (2) Ühendus viib ellu arengukoostöö poliitikat, mille eesmärgiks on saavutada vaesuse vähendamine, jätkusuutlik majanduslik ja sotsiaalne areng ning arengumaade sujuv ja järk-järguline integreerimine maailmamajandusse.
- (3) Ühendus viib ellu koostööpoliitikat, mis edendab koostööd, partnerlusi ja ühisettevõtteid ühenduse ettevõtjate ning partnerriikide ja -piirkondade ettevõtjate vahel, ning aitab kaasa dialoogile poliitiste ja majanduspartnerite ning tööturu osapoolte vahel asjaomastes sektorites.
- (4) Ühenduse arengukoostööpoliitika ja rahvusvahelised meetmed tuginevad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassambleel 8. septembril 2000. aastal vastu võetud aastatuhande arengueesmärkidele, nagu äärmise vaesuse ja nälja kaotamine, ning ühenduse ja selle liikmesriikide poolt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) ja teiste pädevate rahvusvaheliste organisatsioonide kontekstis arengukoostöö valdkonnas heakskiidetud peamistele arengueesmärkidele ja -põhimõtetele.
- (5) Arengut mõjutavate poliitikate sidusust silmas pidades on oluline, et arengut mittehõlmavad ühenduse poliitikad aitaksid kaasa arengumaade jõupingutustele aastatuhande arengueesmärkide saavutamisel kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 178.
- (6) Pikaajalise arengu jaoks on hädavajalik poliitiline keskkond, mis tagab rahu ja stabiilsuse, inimõiguste, põhivabaduste, demokraatlike põhimõtete ja õigusriigi põhimõtete austamise, soolise võrdõiguslikkuse ja hea valitsemistava.
- (7) Arengu eelduseks on usaldusväärne ja jätkusuutlik majanduspoliitika.
- (8) Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmed võtsid 4. ministrite konverentsil Dohas endile kohustuse kaasata kaubandusküsimused arengustrateegiatesse ning anda kaubandusega seotud tehnilist ja suutlikkuse suurendamise abi ning võtta vajalikke meetmeid, et hõlbustada tehnoloogiapiire kaubanduse jaoks ja selle kaudu, tugevdada välismaiste otseinvesteeringute ja kaubanduse vahelist sidet ning kaubanduse ja keskkonna omavahelist vastastikust seotust, ning aidata arengumaadel osaleda uutel kaubanduslääbirääkimistel ja rakendada nende tulemusi.
- (9) Nõukogu ja nõukogus kokkutulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni Euroopa Liidu arengupoliitikat käsitlevas 20. detsembri 2005. aasta ühisavalduses „Euroopa konsensus”⁽¹⁾ ja selle hilisemates muudatustes kehtestatakse üldraamistik ühenduse meetmetele arenguküsimustes. See peaks juhtima arenguabi ja -koostöö strateegiate kavandamist ja rakendamist.

⁽¹⁾ ELT C 46, 24.2.2006, lk 1.

▼B

- (10) Arengukoostööd tuleks ellu viia geograafiliste ja temaatiliste programmide kaudu. Geograafiliste programmidega tuleks toetada Ladina-Ameerika, Aasia, Kesk-Aasia, Lähis-Ida ja Lõuna-Aafrika riikide ja piirkondade arengut ja tugevdada nendega tehtavat koostööd.
- (11) Ühendus ja liikmesriigid on mõnede nende partnerriikide ja -piirkondadega sõlminud partnerlus- ja koostöölepingud, et aidata olulisel määral kaasa partnerriikide pikaajalisele arengule ja nende rahvaste heaolule. Partnerlus- ja koostöölepingud põhinevad sellistel olulistel ühistel ja universaalsetel väärtustel nagu inimõiguste, põhivabaduste, demokraatlike põhimõtete ja õigusriigi põhimõtete austamine ja edendamine. Sellega seoses tuleks tähelepanu pöörata ka õigusele inimväärsele tööle ja puuetega inimeste õigustele. Ühenduse ja partnerriikide kahepoolsed suhted ja nende süvendamine ning mitmepoolsete institutsioonide konsolideerimine on tähtsad tegurid maailmamaajanduse tasakaalustamisse ja arendamisse olulise panuse andmisel ning samuti ühenduse ja partnerriikide ja -piirkondade rolli ja koha tugevdamisel maailmas.
- (12) Kuigi temaatiliste programmide kaudu toetatakse eelkõige arengumaid, peaks kahel abisaaja riigil ning ülemeremaadel ja -territooriumidel, kes ei vasta Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabikomitee(OECD/DAC) poolt määratletud ametliku arenguabi saajate osas esitatavatele nõuetele ja kelle suhtes kohaldatakse artikli 2 lõike 4 teise lõigu esimest taanet, olema samuti õigus saada toetust temaatiliste programmide raames käesolevas määruses sätestatud tingimustel. Ühendus peaks rahastama temaatilisi programme riikides, territooriumidel ja piirkondades, mis on kõlblikud saama abi käesolevas määruses sätestatud geograafilise programmi kaudu, või mis vastavad Euroopa Arengufondi (EAF) kohaselt geograafilise koostöö tegemise tingimustele. Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsuses 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) ⁽¹⁾, mida kohaldatakse 31. detsembrini 2011, sätestatakse Euroopa Liidu üldeelarvest rahastatavate arenguabi temaatiliste tegevuste osas ülemeremaade ja -territooriumide abikõlblikkuse tingimused, mida käesoleva määrusega ei muudeta.

⁽¹⁾ EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1.

▼B

- (13) Teemaatilised programmid peaksid andma märgatavat lisandväärtust ja täiendama geograafilise loomuga programme, mis moodustavad ühenduse ja kolmandate riikide vahelise peamise koostööraamistiku. Teemaatiliste programmide kaudu rakendatav arengukoostöö peaks toetama geograafilisi programme, mis on sätestatud käesolevas määruses ja määruses (EÜ) nr 1638/2006, ning EAFi raames tehtavat koostööd. Teemaatilised programmid hõlmavad geograafiliselt määratlemata partnerriikide rühmale huvi pakkuvaid konkreetseid tegevusvaldkondi või erinevatele piirkondadele või partnerriikide rühmadele suunatud koostöötegevusi või geograafiast sõltumatuid rahvusvahelisi operatsioone. Samuti on neil oluline roll ühenduse poliitikate välisel arendamisel ning sektoripõhise sidususe ja nähtavuse tagamisel.
- (14) Teemaatiliste programmidega tuleks toetada meetmeid inim- ja sotsiaalarengu, keskkonna ja loodusvarade (sealhulgas energia) säästva majandamise, valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste, toiduga kindlustamise, rände ja varjupaigaküsimuste valdkonnas. Teemaatiliste programmide sisu on koostatud komisjoni vastavate teatiste põhjal, mis on esitatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (15) Keskkonda ja loodusvarade, sealhulgas energia säästvat majandamist käsitlev teemaatiline programm peaks muu hulgas edendama rahvusvahelist keskkonnaalast juhtimist ning ühenduse keskkonna- ja energiapoliitikat väljaspool ühendust.
- (16) Rände ja varjupaigaküsimuste valdkonna teemaatiline programm peaks aitama saavutada 15. ja 16. detsembril 2005 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise järel dustes sätestatud eesmärgi, milleks on suhetes kolmandate riikidega ühenduse rahalise abi suurendamine rännet puudutavates või sellega seotud valdkondades.
- (17) Toiduainetega kindlustatust käsitlev ühenduse poliitika on arenenud laiapõhjaliste toiduainetega kindlustatuse strateegiate riikide, piirkondade ja maailma tasemel toetamise suunas, piirates toiduabi kasutamist humanitaarolukordadega ja toidukriisidega ning vältides kahjulikke mõjusid kohalikule tootmisele ja kohalikele turgudele; nimetatud poliitikas tuleb arvestada struktuuriliselt nõrkade ja suurel määral toiduainetega kindlustatuse toetamisest sõltuvate riikide eriolukorda, et vältida ühenduse poolt nendele riikidele osutatava abi järsku vähenemist.
- (18) Kooskõlas nõukogu 24. mai 2005. aasta järel dustega tuleks toetada meetmeid, mille eesmärgiks on parandada seksuaal- ja soojätkamishügieeni arengumaades ja tagada nendega seotud õiguste austamine; tuleks anda rahalist abi ning asjakohast nõu, et edendada terviklikku lähenemisviisi seksuaal- ja soojätkamishügieenile ja nendega seotud õigustele ning nimetatud hügieeni ja õiguste tunnustamist vastavalt elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammidele, edendades muu hulgas turvalist emadust ja laiaulatuslike, ohutute ja usaldusväärsete soojätkamis- ja seksuaalintervishoiu ja nendega seotud teenuste üldist kättesaadavust. Koostöömeetmete rakendamisel tuleb vajadusel rangelt kinni pidada elanikkonna ja arengu rahvusvahelisel konverentsil tehtud otsustest.

▼B

- (19) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 266/2006 (millega kehtestatakse kaasnevad meetmed suhkruprotokolliga ühinenud riikide jaoks, keda mõjutab ELi suhkruturukorralduse reform)⁽¹⁾ kohaselt tuleks abi osutada ka suhkruprotokolliga ühinenud AKV riikidele, keda mõjutab ELi suhkruturukorralduse reform, et toetada nende kohandumisprotsessi.
- (20) Tõhusam abi, parem vastastikune täiendavus ja kooskõlastamine, menetluste ühtlustamine ja koordineerimine nii ühenduse ja liikmesriikide vahel kui ka suhetes muude rahastajate ja arenguvaldkonnas tegelejatega on ühenduse arengupoliitika rakendamisel keskse tähtsusega abi järjepidevuse ja asjakohasuse tagamisel, vähendades samas partnerriikide kulusid vastavalt 2005. aasta 2. märtsil Pariisis toimunud kõrgetasemelisel abi tõhususe alasel forumil heakskiidetud abi tõhususe deklaratsioonile.
- (21) Käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks on vaja ellu viia diferentseeritud lähenemisviisi, mis sõltub kontekstide ja vajaduste arengust, toetades partnerriike või -piirkondi täpselt nende olukorda arvestavate konkreetsete programmidega, mis tuginevad nende vajadustele, strateegiatele, prioriteetidele ja varadele.
- (22) Arengupoliitika edu võtmeks on partnerriikide pühendumine arengustrateegiate elluviimisele ja seda silmas pidades tuleks soodustada ühiskonna kõikide sektorite, sealhulgas puudega isikute ja teiste haavatavate rühmade võimalikult laia kaasamist. Tõhususe ja läbipaistvuse tagamiseks ja riikidepoolse pühendumise soodustamiseks peaksid rahastajate koostööstrateegiad ja rakenduskorrad olema võimalusel kooskõlastatud partnerriikide omadega.
- (23) Arvestades vajadust tagada humanitaarabi ja pikaajase arenguabi tõhus ühendamine, ei tohiks määruse (EÜ) nr 1717/2006 kohaselt abikõlblikke meetmeid põhimõtteliselt käesoleva määruse raames rahastada, välja arvatud kui tuleb tagada koostöö järjepidevus kriisist stabiilsetesse arengutingimustesse liikumisel.
- (24) Abi lahtisidumine kooskõlas OECD/DACi parimate tavadega on abile lisaväärtuse andmise ja kohaliku potentsiaali suurendamise keskseks teguriks. Hangetes või toetuslepingutes osalemise eeskirjad ning varude päritolueeskirjad tuleks sätestada vastavalt abi lahtisidumise kõige hilisematele arengutele.

⁽¹⁾ ELT L 50, 21.2.2006, lk 1.

▼B

- (25) Abi tuleb hallata vastavalt nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruses (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust) ⁽¹⁾ sisalduvatele välisabi käsitlevatele eeskirjadele ning ühenduse finantshuvide kaitsmisele suunatud asjakohaseid sätteid kohaldades. Arengukoostöö rakendamise parandamiseks peaks tegema jätkuvalt jõupingutusi, et saavutada eraldatud rahaliste vahendite ja abi vastuvõtusuutlikkuse vaheline kindel tasakaal, ning et vähendada täitmata kulukohustusi.
- (26) Käesoleva määrusega sätestatakse 2007.–2013. aastaks rahastamispakett, mis on eelarvepädevale institutsioonile peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) ⁽²⁾ punkti 37 tähenduses.
- (27) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendamisvolituste kasutamise menetlused ⁽³⁾. Programmdokumendid ja mõned erirakendusmeetmed tuleks vastu võtta korralduskomitee menetluse kohaselt.
- (28) Kuna käesoleva määruse eesmärgi, nimelt kavandatavat koostööd arenguriikide, -territooriumide ja -piirkondadega, kes ei ole ühenduse liikmesriigid ega või saada ühenduse abi määruse (EÜ) nr 1085/2006 ega määruse (EÜ) nr 1638/2006 raames, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning meetme ulatuse tõttu on need paremini saavutatavad ühenduse tasandil, võib ühendus võtta vastu meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (29) Käesolev määrus loob vajaduse kehtivad määrused kehtetuks tunnistada, et välisabi vahendid eelkõige arengukoostöö valdkonnas ümber korraldada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Üldeesmärk ja reguleerimisala

1. Ühendus rahastab meetmeid, mille eesmärgiks on toetada koostööd arenguriikide, -territooriumide ja -piirkondadega, mis on toodud ära Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabikomitee (OECD/DAC) abisaajate loetelus ning on esitatud I lisas (edaspidi „partnerriigid ja -piirkonnad”). Komisjon muudab I lisa vastavalt abisaajate loetelu käsitlevatele OECD/DAC koostatud korrapärastele läbivaatamisaruannetele ning teavitab sellest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

⁽¹⁾ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23. Otsust on muudetud otsusega 2006/512/EÜ (ELT L 200, 22.7.2006, lk 11).

▼B

2. Ühendus rahastab temaatilisi programme riikides, territooriumidel ja piirkondades, mis on kõlblikud saama abi käesoleva määruse artiklites 5–10 sätestatud geograafilise programmi kaudu, või vastavalt määrusele (EÜ) nr 1638/2006, või mis vastavad Euroopa Arengufondi (EAF) geograafilise koostöö tegemise tingimustele.

3. Käesolevas määruses määratletakse piirkonda kui geograafilist üksust, mis koosneb rohkem kui ühest arengumaast.

I JAOTIS**EESMÄRGID JA ÜLDPÕHIMÕTTED***Artikkel 2***Eesmärgid**

1. Käesoleva määruse raames tehtava koostöö esmatahtsaks ja põhiliseks eesmärgiks on kaotada säästvat arengut arvesse võttes vaesus partnerriikides ja -piirkondades, sealhulgas aastatuhande arengueesmärkide poole püüeldes, ning edendada demokraatiat, head valitsemistava ning inimõiguste ja õigusriigi põhimõtete austamist. Kõnealusele eesmärgile vastav koostöö partnerriikide ja -piirkondadega

— tugevdab ja toetab demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ja põhivabadusi, head valitsemistava, soolist võrdsuslikkust ja muid asjaomaseid rahvusvahelise õiguse vahendeid;

— edendab partnerriikide ja -piirkondade ning eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate partnerriikide ja -piirkondade säästvat arengut, sealhulgas selle poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnanalaseid aspekte;

— soodustab nende sujuvat ja järkjärgulist integreerumist maailmamaajandusse;

— aitab töötada välja rahvusvahelisi meetmeid keskkonna kvaliteedi säilitamiseks ja parandamiseks ning maailma loodusvarade säästvaks majandamiseks, et tagada säästev areng, sealhulgas kliimamuutustega võitlemine ja bioloogilise mitmekesisuse edendamine; ning

— tugevdab ühenduse ja partnerriikide ja -piirkondade vahelisi suhteid.

2. Ühenduse koostöö käesoleva määruse raames on kooskõlas arengukoostöö valdkonna kohustuste ja eesmärkidega, mille ühendus on seoses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga (ÜRO) ja teiste arengukoostöö valdkonna rahvusvaheliste organisatsioonidega heaks kiitnud.

3. Vastavalt asutamislepingu XX jaotises sätestatule moodustab ühenduse arengupoliitika õigusliku raamistiku koostööks partnerriikide ja -piirkondadega. Nõukogu, nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni 20. detsembri 2005. aasta ühisavalduses „Euroopa konsensus” Euroopa Liidu arengupoliitika kohta ja selle hilisemates muudatustes sätestatakse üldine raamistik, suundumused ja tulipunktid, millega juhitakse käesoleva määruse kohase ühenduse koostöö rakendamist partnerriikide ja -piirkondadega.

▼B

4. Artikli 1 lõikes 1 osutatud meetmed kavandatakse sellistena, et nad vastaksid ametliku arenguabi kriteeriumidele, mille on kehtestanud OECD/DAC.

Artikli 1 lõikes 2 osutatud programmid kavandatakse sellistena, et nad vastaksid ametliku arenguabi kriteeriumidele, mille on kehtestanud OECD/DAC, kui:

- abisaaja omadused ei nõua teisiti, või
- programmiga ei rakendata artikli 11 lõikes 2 osutatud ülemaailmseid algatusi, ühenduse poliitilist prioriteeti ega rahvusvahelist kohustust, ning meetme omadused ei vasta sellistele kriteeriumidele.

Ilma et see piiraks artikli 2 lõike 4 teise lõigu esimese taande kohaldamist, peab vähemalt 90 % temaatiliste programmide raames ettenähtud kuludest vastama OECD/DAC poolt kehtestatud ametliku arenguabi kriteeriumidele.

5. Käesoleva määruse kohast ühenduse abi ei kasutata relvade või laskemoona hankimise ega sõjalise või kaitsetähtsusega operatsioonide rahastamiseks.

6. Põhimõtteliselt ei rahastata käesoleva määruse alusel määrusega (EÜ) nr 1717/2006 ja eelkõige selle artikliga 4 hõlmatud ja nimetatud määruse alusel abikõlblikke meetmeid, välja arvatud siis, kui tuleb tagada koostöö järjepidevus kriisist stabiilsetesse arengutingimustesse liikumisel.

Ilma et see piiraks vajadust tagada koostöö järjepidevus kriisist stabiilsetesse arengutingimustesse liikumisel, ei rahastata käesoleva määruse alusel määrusega (EÜ) nr 1257/96 hõlmatud ja nimetatud määruse kohaselt abikõlblikke meetmeid.

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

1. Ühendus on rajatud sellistele väärtustele nagu demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning püüab dialoogi ja koostöö kaudu edendada ja tugevdada pühendumist neile väärtustele partnerriikides ja -piirkondades.

2. Käesoleva määruse rakendamisel tuleb kasutada arengukontekstist ja vajadustest sõltuvalt diferentseeritud lähenemisviisi, et koostöö partnerriikide ja -piirkondadega oleks konkreetne, arvestaks täpselt konkreetsete riikide või piirkondade olukorda ning põhineks nende vajadustel, prioritetidel ja varadel.

Aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks eelistatakse vahendite üldjaotuses vähim arenenud riike ja väikese sissetulekuga riike. Asjakohast tähelepanu pööratakse vaeseid toetavale arengule keskmise, eelkõige madalama keskmise sissetulekuga riikides, millest paljudel on väikese sissetulekuga riikidega sarnased probleemid.

3. Kõikides programmides kaasatakse järgmisi valdkondadevahelisi küsimusi põhiküsimustesse: inimõiguste edendamine, sooline võrdsuslikkus, demokraatia, hea valitsemistava, laste ja põliselanike õigused, keskkonnasäästlikkus ja HIVi/AIDSi vastu võitlemine. Lisaks tuleb erilist tähelepanu osutada õigusriigi tugevdamisele, õiguskaitse kättesaadavuse parandamisele ning kodanikuühiskonna toetamisele ning dialoogi, ühiskonnas osalemise ja leppimise edendamisele ning institutsioonide loomisele.

▼B

4. Ühendus arvestab asutamislepingu XX jaotises ja käesoleva määruse artiklis 2 sätestatud eesmärkidega kõikides poliitikates, mis võivad tõenäoliselt partnerriike ja -piirkondi mõjutada. Käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete puhul seab ühendus eesmärgiks ka sidususe tagamise ühenduse välismeetmete muude valdkondadega. See tagatakse poliitikate määratlemisel, strateegilisel kavandamisel ja programmitöös ning meetmete rakendamisel.

5. Ühendus ja liikmesriigid parandavad oma arengukoostöö valdkonna poliitikate kooskõlastatust ja vastastikust täiendavust, reageerides partnerriikide ja -piirkondade prioriteetidele riigi ja piirkonna tasandil. Arengukoostöö valdkonna ühenduse poliitika täiendab liikmesriikide rakendatavaid poliitikaid.

6. Komisjon ja liikmesriigid vahetavad korrapäraselt ja sagedasti teavet, sealhulgas teiste rahastajatega, ja edendavad rahastajate paremat koordineerimist ja vastastikust täiendavust, töötades mitmeaastase ühise programmitöö suunas, mis tugineb partnerriikide vaesuse vähendamisele või samaväärsetele strateegiatele ning partnerriikide eelarvemenetlustele, kasutades ühiseid rakendusmehhanisme (sealhulgas ühisanalüüse), rahastajaid kaasavaid ühiseid missioone ja kaasrahastamise korda.

7. Ühendus ja liikmesriigid edendavad oma vastavate pädevusvaldkondade raames mitmepoolset lähenemist ülemaailmsetele väljakutsetele ning koostööd mitmepoolsete ja piirkondlike organisatsioonidega ja organitega, nagu rahvusvahelised finantsasutused, ÜRO allasutused, fondid ja programmid ning muud kahepoolsed rahastajad.

8. Ühendus edendab tõhusat koostööd partnerriikide ja -piirkondadega kooskõlas parimate rahvusvaheliste tavadega. Ühendus edendab:

- a) arenguprotsessi, mida juhib ja omab partnerriik. Ühendus viib oma toetuse järk-järgult rohkem vastavusse partnerite riiklike arengustrateegiatega, reformipoliitika ja -korraga. Ühendus aitab kaasa partnerivalitsuste ja rahastajate vastastikuse aruandlusprotsessi tugevdamisele ning edendab kohalikke ekspertteadmisi ja tööhõivet;
- b) kaasavat ja osalust soodustavad lähenemist arengule ja kõikide ühiskonna osade laialdast kaasamist arenguprotsessi ja riigisisesse dialoogi, sealhulgas poliitilisse dialoogi;
- c) artiklis 25 sätestatud tõhusaid koostööviise ja -vahendeid, mis on kooskõlas OECD/DACi parimate tavadega ning mida on kohandatud iga partnerriigi konkreetsetele vajadustele, keskendudes programmi-põhistele lähenemisviisidele, abi prognoositavale rahastamisele, riikide süsteemide arendamisele ja kasutamisele ning arenguga seotud ja tulemustel põhinevatele lähenemisviisidele, sealhulgas vajadusel aastatuhande arengueesmärkide sihtidele ja näitajatele;
- d) poliitikate ja programmitöö mõju parandamist rahastajate koordineerimise ja ühtlustamise kaudu, et vähendada kattumist ja dubleerimist, parandada vastastikust täiendavust ja toetada rahastajate laiaulatuslikke algatusi. Koordineerimist teostatakse partnerriikides ja -piirkondades, kasutades kokkulepitud suuniseid ja parimate tavade põhimõtteid koordineerimise ja abi tõhususe kohta;
- e) aastatuhande arengueesmärkide mõõdet riikide strateegiadokumentides ja oma mitmeaastases programmides.

▼B

9. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja peab parlamendiga korrapäraseid arvamustevahetusi.

10. Komisjon vahetab korrapäraselt teavet kodanikuühiskonnaga.

II JAOTIS

GEOGRAAFILISED JA TEMAATILISED PROGRAMMID

▼M3*Artikkel 4***Liidu abi rakendamine**

Kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi, reguleerimisala, eesmärkide ja üldpõhimõtetega rakendatakse liidu abi artiklites 5–16 sätestatud geograafiliste ja temaatiliste programmide ning artiklites 17 ja 17a sätestatud programmide kaudu.

▼B*Artikkel 5***Geograafilised programmid**

1. Geograafiline programm hõlmab koostööd kõikides asjakohastes valdkondades geograafilisel alusel määratletud partnerriikide ja -piirkondadega.

2. Kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi, reguleerimisala, eesmärkide ja üldpõhimõtetega hõlmab Ladina-Ameerika, Aasia, Kesk-Aasia ja Lähis-Ida riikidele, nagu on sätestatud I lisas, ning samuti Lõuna-Aafrikale osutatav ühenduse abi meetmeid järgmistes koostöövaldkondades:

a) vaesuse kaotamisele ja aastatuhande arengueesmärkidele suunatud poliitikate rakendamise toetamine;

Inimareng:

b) rahvastiku põhivajadustega tegelemine, pöörates erilist tähelepanu algharidusele ja tervisele, eelkõige järgmise kaudu:

Tervis:

i) parandades madalama sissetulekuga elanikkonnarühmade ja tõrjutud rühmade, sealhulgas naiste ja laste, inimeste, kes kannatavad diskrimineerimist etnilise päritolu, usutunnistuse või muul alusel, samuti puudega inimeste, juurdepääsu tervishoiuteenustele ja neile selliste teenuste osutamist, pöörates kesksel tähelepanu asjaomastele aastatuhande arengueesmärkidele, milleks on laste suremuse vähendamine, emade ja laste tervise parandamine ning seksuaal- ja reproduktiivtervise parandamine vastavalt rahvusvahelise rahvastiku- ja arengukonverentsi Kairo tegevuskavale, tegeledes vaesusega kaasnevate haiguste, eelkõige HIVi/AIDSi, tuberkuloosi ja malaariaga;

ii) tugevdades tervishoiusüsteeme, et hoida ära inimressursikriise tervisesektoris;

iii) tõhustades suutlikkust eelkõige sellistes valdkondades nagu rahvatervise ning teadus- ja arendustegevuse vallas;

▼B

Haridus:

- iv) seades alghariduse vallas esiplaanile kvaliteetse alghariduse saavutamise, millele järgneb kutseharidus, ning ebavõrduse vähendamise seoses haridusele juurdepääsuga; edendades kohustuslikku ja tasuta haridust kuni 15 aasta vanuseni, et võidelda laste töö kõigi vormide vastu;
- v) seades eesmärgiks ühtse alghariduse saavutamise aastaks 2015 ning soolise ebavõrdsuse kaotamise hariduses;
- vi) edendades kutsekoolitust, kõrgharidust, elukestvat õpet, kultuurilist, teaduslikku ja tehnilist koostööd, akadeemilist ja kultuurilist vahetust ning suurendades partnerriikide ja -piirkondade ning ühenduse vahelist vastastikkust mõistmist;

Sotsiaalne ühtekuuluvus ja tööhõive:

- c) sotsiaalse ühtekuuluvuse kui esmatähtsa poliitika edendamine ühenduse ja partnerriikide vahelistes suhetes, keskenduses inimväärsel tööle ning sotsiaal- ja rahanduspoliitikale, võideldes nii haavatavate ja marginaliseeritud elanikkonnarühmade vaesuse, ebavõrdsuse, tööpuuduse ja tõrjutuse vastu;
- d) igasuguse rühmapõhise diskrimineerimise vastu võitlemine ja soolise võrdõiguslikkuse, põlisrahvaste õiguste ja laste õiguste, sealhulgas ÜRO lapse õiguste konventsiooni rakendamise toetamise edendamine ja kaitsmine, ning meetmed, mis on suunatud tänavalaste ja ohtlikku tööd ja/või hariduse omandamist takistavat tööd tegevate laste probleemide lahendamisele;
- e) institutsioonilise raamistiku tugevdamine, et edendada ja hõlbustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate asutamist, eesmärgiga soodustada töökohtade loomist;

Valitsemine, demokraatia, inimõigused ja institutsiooniliste reformide toetamine

- f) põhivabaduste ja inimõiguste edendamine ja kaitsmine, demokraatia, õigusriigi, õigusemõistmisele juurdepääsu ning hea valitsemistava, sealhulgas korruptsiooni vastu võitlemise tugevdamine sealhulgas, kuid mitte ainult, suutlikkuse suurendamise ja institutsioonilise ja seadusandliku raamistiku tugevdamise kaudu, eelkõige riigi ametiasutuste, poliitikate kujundamise ja rakendamise ning riigi rahanduse ja ressursside läbipaistva haldamise valdkonnas;
- g) aktiivse kodanikuühiskonna, sealhulgas vaesuses elavaid inimesi esindavate kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamine, samuti kodanikega peetava dialoogi, ühiskonnas osalemise ja leppimise edendamine, institutsioonide loomine;
- h) koostöö ja poliitiliste reformide edendamine julgeoleku ja õiguse valdkonnas, eelkõige seoses varjupaiga- ja rändeküsimustega, uimastite ja muu ebaseadusliku kaubanduse, sealhulgas inimkaubanduse, korruptsiooni ja rahapesu vastase võitlusega;
- i) koostöö ja poliitiliste reformide edendamine partnerriikidega rände- ja varjupaigavaldkonnas ning suutlikkuse tugevdamise algatused, et tagada arengut soodustavate rändepoliitikate määratlemine ja elluviimine rände algpõhjustega tegelemiseks;

▼B

- j) töhüsa mitmepoolsuse toetamine, eelkõige arengu seisukohast olulise rahvusvahelise õiguse ja asjakohaste mitmepoolsete lepingute täitmise ning nende töhüsa rakendamise kaudu;

Kaubandus ja piirkondlik integratsioon:

- k) partnerriikide ja -piirkondade abistamine kaubanduse, investeringute ja piirkondliku integratsiooni küsimustes, sealhulgas tehniline abi ja suutlikkuse tugevdamine usaldusväärse kaubanduspoliitika kujundamiseks ja elluviimiseks, soodsama ärikeskkonna, usaldusväärsete majandus- ja rahanduspoliitikate ja erasektori arengu soodustamine, et partnerriigid ja -piirkonnad saaksid kasu maailmajandusse integreerumisest ja et toetada sotsiaalset õiglust ja vaeseid toetavat majanduskasvu;
- l) Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO) ühinemise ja WTO lepingute rakendamise toetamine tehnilise abi osutamise ja suutlikkuse suurendamisega, eriti intellektuaalomandi õiguste kaubandusasppektide lepingu (TRIPS-leping) rakendamise toetamine eelkõige rahvatervise valdkonnas;
- m) majandus- ja kaubanduskoostöö toetamine ja investorsuhete tugevdamine ühenduse ning partnerriikide ja -piirkondade vahel, sealhulgas tegevustega, mille eesmärgiks on soodustada ja tagada, et ettevõtjad, nende hulgas kohalikud ja Euroopa ettevõtjad, aitaksid kaasa sotsiaalselt vastutustundlikule ja jätkusuutlikule majandusarengule ja austaksid Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) peamisi tööalaseid standardeid, ning kohaliku suutlikkuse tugevdamist edendavate tegevustega;

Keskkond ja loodusvarade säästev areng:

- n) säästva arengu edendamine keskkonnakaitse ja loodusvarade, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse ja metsade kaitsmine, kaasa arvatud metsade säilitamise ja säästva majandamisega seotud tegevus, millesse kaasatakse aktiivselt kohalikke kogukondi ja metsast sõltuvaid rahvaid;
- o) linnakeskkonna parandamise toetamine;
- p) säästvate tootmis- ja tarbimismudelite edendamine ning kemikaalide ja jäätmete säästev majandamine, võttes arvesse nende terviseoõju;
- q) rahvusvaheliste keskkonnanalaste kokkulepete, nagu bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, ÜRO kõrbestumisega võitlemise konventsioon ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon, järgimine ja nende rakendamise toetamine kooskõlas kliimamuutusi käsitleva ELi tegevuskava ja nende protokollide ning hilisemate muudatustega;
- r) hädaolukorraks valmisoleku ja looduskatastroofide vältimise suutlikkuse arendamine;

Vesi ja energia:

- s) veeressursside säästva integreeritud haldamise toetamine, asetades pearõhu puhta joogivee ja kanalisatsiooniteenuste üldisele kättesaadavusele kooskõlas aastatuhande arengueesmärkidega, ning veeressursside säästvale ja tõhusale kasutamisele, sealhulgas põllumajanduslikel ja tootmiseesmärkidel;

▼B

- t) säästvate energeetikatehnoloogiate suurema kasutamise edendamine;

Infrastruktuur, side ja transport:

- u) majanduse infrastruktuuri arengule kaasaaitamine, sealhulgas piirkondliku integratsiooni toetamine, ning info- ja sidetehnoloogiate suurema kasutamise edendamine;

Maaelu areng, territoriaalne planeerimine, põllumajandus ja toiduga kindlustamine:

- v) maaelu säästva arengu, sealhulgas detsentraliseerimise ja vastutuse suurendamise toetamine, eelkõige eesmärgiga tagada toiduga kindlustatus;

Kriisijärgsed olukorrad ja nõrgestatud riigid:

- w) konfliktidest, inimese põhjustatud katastroofidest või loodusõnnetustest mõjutatud piirkondade ja riikide ülesehitamine ja taastamine keskmise ja pika tähtaja jooksul, sealhulgas miinidevastase võitluse, demobiliseerimis- ja taasintegreerimismeetmete toetamine, tagades samas järjepidevuse pääste-, taastamis- ja arengutegevuse vahel vastavalt artikli 2 lõikele 6, pidades silmas ühenduse ja selle liikmesriikide pädevust;
- x) kodukohast lahkuma sunnitud inimeste iseseisvusele, integreerumisele ja taasintegreerumisele suunatud keskmise ja pika tähtajaga tegevuste teostamine, tagades selle, et humanitaarabile, rehabiliteerimisele, kodukohast lahkuma sunnitud isikute abistamisele ja arengukootööle lähenetakse ühtselt ja järjepidevalt. Ühenduse meetmed soodustavad liikumist hädaabistaadiumist arengustaadiumisse, toetades asjaomaste inimeste sotsiaalmajanduslikku integratsiooni või taasintegratsiooni, ning toetavad demokraatlike struktuuride loomist ja tugevdamist ning rahvastiku osa arenguprotsessis;
- y) nõrgestatud või nõrkades riikides põhiliste teenuste osutamise toetamine ja seaduslike, tõhusate ja vastupidavate avaliku sektori asutuste loomine;
- z) ühenduse ja tema partnerite ühistele arenguväljakutsetele reageerimine, eelkõige valdkondlike dialoogide, kahepoolsete lepingute ja muude käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate meetmete toetamine.

Artikkel 6

Ladina-Ameerika

Ladina-Ameerikale antava ühenduse abiga toetatakse artikliga 5 kooskõlas olevaid meetmeid, mille üldeesmärk ja reguleerimisala, eesmärgid ja üldpõhimõtted vastavad käesolevas määruses sätestatule. Lisatähelepanu pööratakse järgmistele koostöövaldkondadele, arvestades olukorra eripära Ladina-Ameerikas:

- a) sotsiaalse ühtekuuluvuse kui ühenduse ja Ladina-Ameerika vaheliste suhete ühise eesmärgi ja esmatähtsa poliitika edendamine, võideldes nii vaesuse, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vastu. Erilist tähelepanu pööratakse sotsiaalhoolekandele ja maksupoliitikale, enamate ja paremate töökohtade loomisele suunatud tootlikule investeerimisele, diskrimineerimise ja uimastite tootmise, tarbimise ja nendega kauplemise vastasele võitlusele ning põhiliste sotsiaalteenuste, eelkõige tervishoiu ja hariduse parandamisele;

▼B

- b) suurema piirkondliku integratsiooni edendamine, sealhulgas piirkondliku integratsiooni erinevate protsesside ja võrguinfrastruktuuride omavahelise ühendamise toetamine, tagades samas vastastikuse täiendavuse Euroopa Investeerimispannga (EIP) ja muude asutuste toetatavate tegevustega;
- c) hea valitsemistava ja avaliku sektori asutuste tugevdamise ning inimõiguste, sealhulgas laste ja põlisrahvaste õiguste kaitsmise toetamine;
- d) ELi ja Ladina-Ameerika vahelise ühise kõrgharidusruumi loomise toetamine;
- e) säästva arengu edendamine kõikides selle mõõdetes, pöörates erilist tähelepanu metsade ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsesele.

*Artikkel 7***Aasia**

Aasiale antava ühenduse abiga toetatakse artikliga 5 kooskõlas olevaid meetmeid, mille üldeesmärk ja reguleerimisala, eesmärgid ja üldpõhimõtted vastavad käesolevas määruses sätestatule. Lisatähelepanu pööratakse järgmistele koostöövaldkondadele, arvestades olukorra eripära Aasias:

- a) aastatuhande arengueesmärkide poole püüdlemine tervisevaldkonnas, sealhulgas HIVi/AIDSi küsimustes, ja haridusvaldkonnas, muu hulgas valdkondade ümberkujundamist käsitleva poliitilise dialoogi kaudu;
- b) juhtimisalaste küsimuste käsitlemine, eelkõige nõrgestatud riikides, et aidata luua seaduslikke, tõhusaid ja vastupidavaid avaliku sektori asutusi ning aktiivset ja hästikorraldatud kodanikuühiskonda ning tõhustada inimõiguste, sealhulgas laste õiguste kaitset;
- c) suurema piirkondliku integratsiooni ja koostöö edendamine erinevate piirkondlike integratsiooni- ja dialoogiprotsesside toetamise kaudu;
- d) epideemiate ja zoonooside tõrjele ning ka nendest mõjutatud sektorite taastamisele kaasaaitamine;
- e) säästva arengu edendamine kõikides selle mõõdetes, pöörates erilist tähelepanu metsade ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsesele;
- f) uimastite tootmise, tarbimise ja nendega kauplemise ning muu sala-kaubaveo vastu võitlemine.

*Artikkel 8***Kesk-Aasia**

Kesk-Aasiale antava ühenduse abiga toetatakse artikliga 5 kooskõlas olevaid meetmeid, mille üldeesmärk ja reguleerimisala, eesmärgid ja üldpõhimõtted vastavad käesolevas määruses sätestatule. Lisatähelepanu pööratakse järgmistele koostöövaldkondadele, arvestades olukorra eripära Kesk-Aasias:

- a) põhiseaduslike reformide ning ühendusega seoses teostatava seadusandliku, haldusliku ja regulatiivse ühtlustamise edendamine, sealhulgas partnerlus- ja koostöölepingutes hõlmatud valdkondade (nt valimisorganid, parlamendid, riiklike haldusorganite reformimine ja riiklik finantsjuhtimine) poliitikate tõhusa elluviimise eest vastutavate riiklike asutuste ja organite tugevdamise kaudu;

▼B

- b) turumajanduse arendamise ja partnerriikide WTOsse integreerimise edendamine, tegeledes samas üleminekuaja sotsiaalsete aspektidega;
- c) töhusa piirikontrolli ja piiriülese koostöö toetamine, et edendada säästvat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnavalast arengut piirialadel;
- d) uimastite tootmise, tarbimise ja nendega kauplemise ning muu sala-kaubaveo vastu võitlemine;
- e) HIVi/AIDSi vastu võitlemine;
- f) piirkondliku koostöö, dialoogi ja integratsiooni edendamine, sealhulgas määrusega (EÜ) nr 1638/2006 ja muude ühenduse instrumentidega hõlmatud riikidega, eelkõige edendades koostööd keskkonna- (eriti vee- ja kanalisatsiooniküsimustes), haridus-, energia- ja transpordisektorites, hõlmates valdkondi nagu rahvusvahelise energiavarustuse ja rahvusvaheliste transpordioperatsioonide turvalisus ja ohutus, ning seoses omavaheliste ühenduste, võrkude ja nende operaatore, taastuvate energiaallikate ja energiatõhususega.

*Artikkel 9***Lähis-Ida**

Lähis-Idale antava ühenduse abiga toetatakse artikliga 5 kooskõlas olevaid meetmeid, mille üldeesmärk ja reguleerimisala, eesmärgid ja üldpõhimõtted vastavad käesolevas määruses sätestatule. Lisatähelepanu pööratakse järgmistele koostöövaldkondadele, arvestades olukorra eripära Lähis-Idas:

- a) sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamine sotsiaalse võrdsuse tagamiseks, eelkõige seoses siseriiklike varade kasutamisega, ja poliitilise võrdsuse tagamiseks, eelkõige inimõiguste, sealhulgas soolise võrdsuslikkuse edendamise kaudu;
- b) majandusliku mitmekesistamise, turumajanduse arengu ning partnerriikide WTOsse integreerimise edendamine;
- c) piirkondliku koostöö, dialoogi ja integratsiooni edendamine, sealhulgas määrusega (EÜ) nr 1638/2006 ja muude ühenduse instrumentidega hõlmatud riikidega, piirkonnasiseste integreerimistegevuste toetamise kaudu, näiteks majanduse, energeetika, transpordi ja põgenike küsimustes;
- d) rahvusvaheliste lepingute sõlmimise ja rahvusvahelise õiguse, eelkõige ÜRO resolutsioonide ja mitmepoolsete konventsioonide töhusa rakendamise toetamine;
- e) juhtimisalaste küsimuste käsitlemine, eelkõige nõrgestatud riikides, et aidata luua õiguspäraseid, tõhusaid ja vastupidavaid avaliku sektori asutusi ning aktiivset ja hästikorraldatud kodanikuühiskonda ning tõhustada inimõiguste, sealhulgas laste õiguste kaitset.

▼B*Artikkel 10***Lõuna-Aafrika**

Lõuna-Aafrikale antava ühenduse abiga toetatakse artikliga 5 kooskõlas olevaid meetmeid, mille üldeesmärk ja reguleerimisala, eesmärgid ja üldpõhimõtted vastavad käesolevas määruses sätestatule. Lisatähelepanu pööratakse järgmistele koostöövaldkondadele, arvestades olukorra eripära Lõuna-Aafrikas:

- a) demokraatliku ühiskonna, hea valitsemistava ja õigusriigi põhimõtteid järgiva riigi tugevdamise toetamine ning piirkonna ja kontinendi stabiilsusele ja integratsioonile kaasaaitamine;
- b) piirkonnas teostatavate kohanemismeetmete toetamine, luues vaba-kaubanduspiirkondi ühenduse ja Lõuna-Aafrika vahelise kaubandus-, arengu- ja koostöölepingu ⁽¹⁾ ning muude piirkondlike kokkulepete alusel;
- c) vaesuse, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vastase võitluse toetamine, sealhulgas varasemalt ebasoodsas olukorras olnud kogukondade põhivajadustega tegelemise kaudu;
- d) HIVi/AIDSi pandeemia ja selle poolt Lõuna-Aafrika ühiskonnale avalduva mõjuga tegelemine.

*Artikkel 11***Temaatilised programmid**

1. Temaatilised programmid täiendavad artiklites 5–10 osutatud programme ning hõlmavad geograafiliselt määratlemata partnerriikide rühmale huvi pakkuvaid konkreetseid tegevusvaldkondi või erinevatele piirkondadele või partnerriikide rühmadele suunatud koostöötegevusi või geograafiast sõltumatuid rahvusvahelisi operatsioone.

2. Kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi ja reguleerimisala, eesmärkide ja üldpõhimõtetega lisavad temaatiliste programmide raames võetud meetmed väärtust geograafiliste programmide alusel rahastatavatele meetmetele ning täiendavad neid. Kõnealuste meetmete suhtes kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) ühenduse poliitikaeesmärke ei saa geograafiliste programmide kaudu asjakohasel ega tõhusal viisil saavutada ning temaatilisi programme rakendatakse vahendusorganisatsioonide nagu valitsusväliste organisatsioonide, muude valitsusväliste osalejate, rahvusvaheliste organisatsioonide või mitmepoolsete mehhanismide poolt või kaudu. See hõlmab ülemaailmseid algatusi, millega toetatakse aastatuhande arengueesmäärke, säästvat arengut või ülemaailmse tähtsusega avalikke hüvesid või meetmeid liikmesriikides ja ühinevates riikides erandina artiklis 24 sätestatust vastavalt asjaomastes temaatilistes programmides kavandatule,

ja/või

- b) meetmed on järgmist liiki:

- mitut piirkonda ja/või valdkonda hõlmavad meetmed, sealhulgas katseprojektid ja uuenduslikud poliitikad;
- meetmed, mille kohta ei ole sõlmitud kokkulepet partner-valitsus(t)ega;

⁽¹⁾ Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja tema liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Aafrika Vabariigi vaheline kaubandus-, arengu- ja koostööleping (EÜT L 311, 4.12.1999. lk 3).

▼B

- ühenduse poliitilisele prioriteedile või rahvusvahelisele kohustusele vastava temaatilise eriprogrammi kontekstis olulised meetmed;
- vajadusel meetmed juhtudel, mille kohta puudub geograafiline programm või see on peatatud.

*Artikkel 12***Investeeringud inimkapitali**

1. Temaatilise programmi „Investeeringud inimestesse” alusel osutatava ühenduse abi eesmärk on toetada meetmeid valdkondades, mis mõjutavad otseselt inimeste elustandardeid ja heaolu vastavalt allpool määratletule ja keskenduvad kõige vaesemate ja vähem arenenud riikidele ja kõige ebasoodsamas olukorras olevatele elanikkonnarühmadele.

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas artikliga 11 hõlmab programm järgmiseid tegevusvaldkondi:

a) hea tervis kõigile:

i) võitlus vaesusega kaasnevate haiguste vastu, eelkõige olulisemate nakkushaiguste vastu, mis on loetletud Euroopa HIVi/AIDSi, malaaria ja tuberkuloosi vastases tegevusprogrammis:

- nimetatud kolme haiguse jaoks oluliste farmaatsiatoodete ja diagnostikavahendite kättesaadavuse parandamine kooskõlas intellektuaalomandi õiguse kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) sätetega, nagu on täpsustatud TRIPS-lepingut ja rahvatervist käsitlevas Doha deklaratsioonis;
- riiklike ja erainvesteeringute soodustamine teadus- ja arendustegevuses uute ravimeetodite, uute ravimite, eelkõige vaktsiinide, mikrobitsiidide ja uuenduslike ravimeetodite väljatöötamiseks;
- ülemaailmsete algatuste toetamine peamiste nakkushaiguste vastu võitlemisel vaesuse vähendamise, sealhulgas AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise ülemaailmse fondi raames.

ii) kooskõlas elanikkonna ja arengu rahvusvahelisel konverentsil (ICPD) ja ICPD 5 aastat hiljem toimunud konverentsil (ICPD+5) kokkulepitud põhimõtetega, meetmete toetamine, mis aitavad parandada seksuaal- ja reproduktiivtervist arenevates riikides ning tagada naiste, meeste ja noorukite õiguse heale seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning mille abil antakse rahalist ja asjakohast ekspertabi eesmärgiga edendada terviklikku lähenemist reproduktiiv- ja seksuaaltervisele ja nendealastele õigustele (nagu on määratletud ICPD tegevusprogrammis) või nende tunnustamist, edendades muu hulgas turvalist emadust ja laiaulatuslike, ohutute ja usaldusväärsete reproduktiiv- ja seksuaaltervishoiu ja nendega seotud teenuste, kaupade, hariduse ja teabe üldist kättesaadavust, sealhulgas kõiki pereplaneerimise meetodeid käsitleva teabe kättesaadavust, järgmiste tegevuste kaudu:

- emade suremuse ja haigestumuse määra vähendamine, eelkõige nendes riikides ja elanikkonnarühmades, kus need on kõige kõrgemad.

▼B

iii) võrdse juurdepääsu tagamine tervishoiuteenuste osutajatele, tervishoiukaupadele ja -teenustele, toetades järgmist:

- sekkumisi tervisevaldkonnas valitseva inimressursi kriisiga tegelemiseks;
- tervisealaseid infosüsteeme, mis suudavad koostada, mõõta ja analüüsida grupeeritud andmeid tulemuslikkuse kohta, et tagada paremad tervise- ja arengutulemused ja teenuste kättesaadavuse süsteemide jätkusuutlikkus;
- vaksineerimiste ja immuniseerimiste arvu suurendamist ning olemasolevate ja uute vaktsiinide kättesaadavuse ja nende juurdepääsu edendamist;
- õiglaseid mehhanisme tervishoiuteenustele võrdse juurdepääsu rahastamiseks.

iv) tasakaalustatud lähenemisviisi säilitamine ennetamise, ravimise ja hoolduse vahel, asetades pearõhu ennetamisele ja tunnistades, et selle tõhusus kasvab, kui see siduda ravimise ja hooldusega.

b) haridus, teadmised ja oskused:

- i) eritählepanu pööramine aastatuhande arengueesmärkide raames võetud meetmetele, et aastaks 2015 anda kõigile algharidus, ja Dakari tegevusraamistiku „Haridus kõigile” raames võetud meetmetele;
- ii) alg-, kesk- ja kõrgharidus ning kutseharidus ja -koolitus, et parandada kõikide laste ja üha enam ka igas vanuses naiste ja meeste juurdepääsu haridusele, eesmärgiga parandada teadmisi, oskusi ja tööalast konkurentsivõimet tööturul, soodustades kodanikuaktiivsust ja eneseteostust elukestval alusel;
- iii) kvaliteetse põhihariduse andmise edendamine, keskendudes eelkõige tütarlastele, konfliktidest mõjutatud piirkondade lastele ning marginaliseeritud ja tõrjutud elanikkonnarühmadesse kuuluvatele lastele haridusprogrammidele juurdepääsu võimaldamisele; kohustusliku ja tasuta hariduse edendamine kuni 15 aasta vanuseni, et võidelda laste töö kõigi vormide vastu;
- iv) õpitulemuste mõõtmise viiside arendamine, et paremini hinnata hariduse kvaliteeti, eelkõige kirja- ja arvutusoskust ning eluks vajalikke oskusi;
- v) doonorriikide vahelise ühtlustamise ja kooskõlastamise edendamine, et edendada üleilmse, kohustusliku, tasuta ja kvaliteetse hariduse andmist rahvusvaheliste või mitut riiki hõlmavate algatuste kaudu;
- vi) kaasava teadmisteühiskonna toetamine ja digitaalse lõhe, teadmiste- ja teabelõhe ületamisele kaasaaitamine;
- vii) teadmiste ja uuendustegevuse parandamine teaduse ja tehnoloogia abil ning samuti elektroonse side võrkude ja neile juurdepääsu arendamine, et parandada sotsiaal-majanduslikku kasvu ja säästvat arengut koostöös ELi teaduspoliitika rahvusvahelise mõõtmega.

▼B

c) sooline võrdõiguslikkus:

- i) soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamine, viies ellu ülemaailmseid kohustusi, mis on sätestatud Pekingi deklaratsioonis ja tegevusprogrammis ning ÜRO konventsioonis naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, järgmiste tegevuste kaudu:

- programmide toetamine, mis aitavad kaasa Pekingi tegevusprogrammi eesmärkide saavutamisele, asetades erilise rõhu soolisele võrdõiguslikkusele valitsemises ning poliitilises ja sotsiaalses esindatuses ning muudele naiste võimalusi parandavatele meetmetele;
- peamiste sidusrühmade, kodanikeorganisatsioonide, naiste organisatsioonide ja võrgustike institutsioonilise ja operatiivse suutlikkuse suurendamine nende ettevõtmistes, mille eesmärgiks on edendada soolist võrdõiguslikkust ning majanduslikke ja sotsiaalseid võimalusi, sealhulgas koostöövõrke ja nõustamist põhja-lõuna ja lõuna-lõuna suunal;
- soolise aspekti lisamine järelevalve ja statistika alase suutlikkuse suurendamisse, toetades soo alusel grupeeritud andmete, samuti soolist võrdõiguslikkust käsitlevate andmete ja näitajate arendamist ja levitamist;
- kirjaoskamatus vähendamine täiskasvanute hulgas, pöörates erilist tähelepanu naiste kirjaoskamatusele;
- naiste vastu suunatud vägivalda vastased meetmed.

d) inimarengu ja sotsiaalse arengu muud aspektid:

i) kultuur:

- kultuuridevahelise dialoogi, kultuurilise mitmekesisuse ja kõikide kultuuride võrdse väärikuse edendamine;
- rahvusvahelise koostöö edendamine, et stimuleerida kultuuri-tööstuse poolt arengumaade majanduskasvu antavat panust, et täielikult ära kasutada selle potentsiaali vaesuse vastu võitlemisel, tegeledes muu hulgas turule juurdepääsu ja intellektuaalomandi õiguste küsimustega;
- põlisrahvaste ja vähemuste sotsiaalsete, kultuuriliste ja vaimsete väärtuste austamise edendamine, et väärtustada paljurahvuselistes ühiskondades võrdsust ja õiglast kohtlemist vastavalt universaalsetele inimõigustele, millele on igalühel õigus, sealhulgas põlisrahvastel ja vähemustel;
- kultuuri kui majandusarengu ja -kasvu seisukohast paljulubava majandusharu toetamine.

ii) tööhõive ja sotsiaalne ühtekuuluvus:

- integreeritud sotsiaalse ja majandusliku lähenemise edendamine, muu hulgas tootliku tööhõive edendamisega, korraliku töö võimaldamisega kõigile, sotsiaalse ühtekuuluvusega, inimressursside õigluse ja sotsiaalkindlustuse arendamisega, tööhõiveküsimuste kaardistamisega, töökohtade kvaliteedi parandamisega mitteametlikus sektoris ning töötajate ühendustele suuremate volituste andmisega vastavalt asjaomaste ILO konventsioonide põhimõtetele ja ühenduse rahvusvahelistele kohustustele kõnealustes valdkondades;

▼B

- tegevuskava „inimväärne töö kõigile” kui üldise eesmärgi toetamine, sealhulgas globaalsete ja muude mitut riiki hõlmavate algatuste kaudu, mille eesmärk on rakendada rahvusvaheliselt kokku lepitud ILO peamised töölaseid standardeid, selle hindamise kaudu, millist mõju avaldab kaubandus korralikule tööle, õiglase rahastamise säästlike ja piisavate mehhanismide ning sotsiaalse kaitse süsteemide tõhusa toimimise (ja laiema ulatuse) kaudu;
- töötingimuste parandamist ja kaubanduse liberaliseerimise kohandamist edendavate algatuste toetamine, sealhulgas arengupoliitika tööhõive aspekti edendamine, et aidata levitada Euroopa sotsiaalseid väärtusi;
- globaliseerumise positiivse sotsiaalse mõõtme ja ELi kogemuse edendamisele kaasaaitamine.

iii) noored ja lapsed:

- kõikide laste töö liikide, lastekaubanduse ja lastevastase vägivalda vastu võitlemine ning noorte ja laste erilist haavatavust ja potentsiaali arvestavate poliitikate edendamine, nende õiguste ja huvide kaitse, haridus, tervis ja elatusvahendid, alates osalusest ja võimalustest;
- arengumaade tähelepanu ja suutlikkuse tõhustamine, et töötada välja noortele ja lastele soodsaid poliitikaid;
- konkreetsete strateegiate ja sekkumiste propageerimine, et tegeleda noori ja lapsi mõjutavate konkreetsete probleemide ja väljakutsetega, võttes kõikides asjaomastes meetmetes nende huve arvesse. Tagada tuleb laste ja noorte osalus;
- ühenduse kui ametliku arenguabi põhilise andjapositsiooni kasutamine rahvusvaheliste organisatsioonide hulgas, et kutsuda mitmepoolseid rahastajaid üles avaldama survet selliste poliitikate väljatöötamiseks, mis kõrvaldavad laste töö kõige halvemad vormid, eriti ohtliku töö, ja edendavad laste töö kõikide vormide tõhusat kõrvaldamist, lastekaubanduse ja lastevastase vägivalda vastu võitlemist ning soodustavad laste ja noorte rolli arengus osalejatena.

*Artikkel 13***Keskkond ja loodusvarade, sealhulgas energia säästev majandamine**

1. Keskkonda ja loodusvarade, sealhulgas vee ja energia säästvat majandamist käsitlevate temaatiliste programmide eesmärk on integreerida keskkonnakaitse nõuded ühenduse arengu- ja muudesse poliitikatesse ning aidata edendada ühenduse keskkonna- ja energiapoliitikat väljaspool ühendust ühenduse ning partnerriikide ja -piirkondade ühistes huvides.

▼B

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas artikliga 11 hõlmab programm järgmiseid tegevusvaldkondi:

a) töö arengumaade abistamiseks, et saavutada keskkonnasäästlikkust käsitlev aastatuhande arengueesmärk suutlikkuse tõhustamisega keskkonnavalaseks integratsiooniks arengumaades, toetades kodanikuühiskonna liikmeid, kohalikke omavalitsusi ja aruteluplatvorme, keskkonnavalast järelevalvet ja hindamist, innovaatiliste lähenemisviiside väljatöötamist ja partnerlust oluliste riikidega kogemuste vahetamiseks ja koostöö tugevdamiseks nimetatud valdkondades;

b) ühenduse algatuste ja võetud kohustuste rakendamise edendamine rahvusvahelisel ja piirkondlikul tasandil ja/või piiriülese iseloomuga säästva arengu toetamise kaudu, mis hõlmab muu hulgas tegevusi järgmises valdkondades: praeguste ja tulevaste kliimamuutuste küsimused, bioloogiline mitmekesisus, kõrbestumine, metsad, maa kahjustamine, kalandus ja mereressursid, keskkonnastandardite järgimine (toodete ja tootmisprotsesside osas), usaldusväärne keemikaalide ja jäätmete majandamine, saastevastane võitlus, säästev tootmine ja tarbimine ning keskkonnaga seotud ränne. See hõlmab samuti jõupingutusi metsade hea majandamise ja ebaseadusliku metsaraie vastu võitlemise, eelkõige FLEGTi kaudu, ning metsade säilitamise ja säästva majandamisega seotud uuenduslike tegevuse edendamisel, hõlmates aktiivselt kohalikke kogukondi ja metsast sõltuvaid rahvaid.

Seoses veega on temaatilise programmi eesmärk luua raamistik veeressursside pikaajaliseks kaitseks ja edendada vee säästvat kasutamist poliitika kooskõlastamise toetamise kaudu;

c) keskkonnaeesmärkide parem integreerimine metoodilise töö toetamise, poliitika kujundamiseks kättesaadava ühenduse keskkonnaekspertiisi tõhustamise, integreerimise ja uuenduslike ühenduse meetmete ja ühtsuse edendamise kaudu;

d) keskkonnavalase juhtimise tugevdamine ning rahvusvahelise poliitika arendamise toetamine, töötades keskkonnavalase juhtimise ja muude rahvusvahelise säästva arengu juhtimise sammaste vahelise ühtsuse nimel ning osutades abi piirkondlikus keskkonnavalases järelevalves ja hindamises, andes lisatoetust mitmepoolsete keskkonnalepingute sekretariaatidele, edendades mitmepoolsete keskkonnalepingute tõhusat järgimist ja nende jõustamismeetmeid, sealhulgas suutlikkuse suurendamise, rahvusvaheliste organisatsioonide ja protsesside kaudu, toetades kodanikuühiskonda ja poliitika kujundamise eksperthimi ning parandades rahvusvaheliste läbirääkimiste tõhusust;

e) säästva energia võimaluste toetamine partnerriikides ja -piirkondades säästva energia kaasamisega arengukavadesse ja -strateegiatesse, arendades institutsioonide toetust ja tehnilist abi, luues soodsa seadusandliku ja poliitilise raamistiku uute ettevõtete ja investorite kaasamiseks säästva energia valdkonda, tõhustades energia rolli vaeste sissetuleku suurendamise vahendina, edendades uuenduslikke lähenemisi rahastamisküsimustele ja piirkondlikku koostööd valitsuste, valitsusväliste organisatsioonide ja erasektori vahel eespool nimetatud valdkondades. Ühenduse strateegilised meetmed soodustavad eelkõige taastuvate energiaallikate kasutamist, parandavad energiatõhusust ja aitavad kaasa asjakohase energeetikaalase regulatiivse raamistiku väljatöötamisele asjaomastes riikides ja piirkondades ning eriti laastavate energiaallikate asendamisele vähem laastavatega.

▼B

*Artikkel 14***Valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste osalemine arengus**

1. Valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste osalemist arengus käsitleva temaatilise programmi eesmärk on kaasaahastada ühenduse ja partnerriikide kodanikuorganisatsioonide ja kohalike omavalitsuste kavandatavaid ja/või elluviidavaid algatusi arenguvaldkonnas. Vähemalt 85 % nimetatud temaatilisele programmile ette nähtud rahalistest vahenditest eraldatakse valitsusvälistele osalejatele. Programmi rakendatakse kooskõlas käesoleva määruse eesmärgiga ja valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste suutlikkuse suurendamiseks poliitika kujundamise protsessis, et:

a) edendada kaasavat ja tugevat ühiskonda selleks, et:

- i) tuua kasu elanikele, kelleni ei jõua tavateenused ja -ressursid ning kes on kõrvale jäänud poliitika kujundamise protsessist;
- ii) tugevdada kodanikuorganisatsioonide ja kohalike omavalitsuste suutlikkust partnerriikides, et hõlbustada nende osalemist vaesuse vähendamise ja säästva arengu strateegiate määratlemisel ja rakendamisel;
- iii) hõlbustada riiklike ja valitsusväliste osalejate vahelist suhtlemist erinevates kontekstides ja toetada kohalike omavalitsuste kasvavat tähtsust detsentraliseerimisprotsessis;

b) parandada Euroopa kodanike teadlikkust seoses arenguküsimustega ja aktiveerida ühenduse ja ühinevate riikide avalikku toetust vaesuse vähendamise ja säästva arengu strateegiatele partnerriikides, et suhted arenenud ja arenevate riikide vahel oleksid õiglasemad, ning tugevdada neil eesmärkidel kodanikuühiskonna ja kohaliku omavalitsuse rolli;

c) saavutada tõhusam koostöö, edendada sünergiaid ja hõlbustada struktureeritud dialoogi kodanikuvõrgustike ja kohalike omavalitsuste ühenduste vahel, nende organisatsioonide raames ja ühenduse institutsioonidega.

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas artikliga 11 hõlmab programm järgmiseid tegevusvaldkondi:

a) sekkumised arengumaades ja -piirkondades, millega:

- i) tugevdatakse kõikide osaliste, eelkõige kaitsetute ja tõrjutud rühmade osalusarengut, -protsesse ja kaasamist;
- ii) asjaosaliste suutlikkuse arendamise protsesside toetamine riigi, piirkonna või kohalikul tasandil;
- iii) vastastikuse mõistmise protsesside edendamine;
- iv) kodanike aktiivse osalemise hõlbustamine arenguprotsessides ja nende tegutsemissuutlikkuse tugevdamisel;

▼B

b) avalikkuse teadlikkuse tõstmine arenguküsimustes ja arengualase hariduse edendamine ühenduses ja ühinevates riikides, et kinnistada arengupoliitika Euroopa ühiskondades, et suurendada nii ühenduse kui ühinevate riikide avalikkuse toetust vaesusevastasele võitlusele ja õiglasematele suhetele arenenud ja arenevates riikides, tõsta ühenduses teadlikkust seoses arengumaade ja nende rahvaste probleemide ja raskustega ning edendada globaliseerumise sotsiaalset mõõdet;

c) kooskõlastamine ja suhtlemine kodanikuvõrgustike ja kohalike omavalitsuste võrgustike vahel, nende organisatsioonide raames ning Euroopa ja ülemaailmses arengualases mõttevahetuses osalevate eri liiki sidusrühmade vahel.

3. Partnerriikide kohalikke omavalitsusi toetatakse tavaliselt riikide strateegiadokumentide raames, välja arvatud juhtudel, kui strateegiadokumentides ei sätestata piisavat toetust, eelkõige olukordades nagu rasked partnerlused, nõrgestatud riigid ja konfliktjärgne seisund.

Kohalikke omavalitsusi ja nende ühendusi toetades arvestatakse nende suutlikkusega anda oma panus ühenduse kaasrahastamise arvutamisse.

*Artikkel 15***Toiduainetega kindlustatus**

1. Toiduainetega kindlustatuse temaatiliste programmide eesmärk on parandada toiduainetega kindlustatust kõige vaesemate ja kõige vähem kaitstud inimeste jaoks ja aidata saavutada aastatuhande arengueesmärk vaesuse ja nälja osas meetmete kaudu, millega tagatakse ühenduse sekkumiste üldine sidusus, vastastikune täiendavus ja järjepidevus, muu hulgas üleminekul päästetegevuse etapist arengutegevuse etappi.

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas artikliga 11 hõlmab programm järgmiseid tegevusvaldkondi:

a) rahvusvaheliste avalike hüvede tagamisele kaasaaitamine, eelkõige seoses vaeste toetamise vajadusest tuleneva nõudlusega uurimistöö ja tehnoloogiliste uuenduste järele, suutlikkuse arendamisega, lõunapoolsete riikide omavahelise ning lõuna- ja põhjapoolsete riikide vahelise teadusliku ja tehnilise koostöö ja partnerlusega;

b) ülemaailmsete, kontinentaalsete ja piirkondlike programmide toetamine, millega eelkõige:

i) toetatakse toiduainetega kindlustatust käsitlevat teavet ja varajast hoiatamist;

ii) toetatakse toiduainetega kindlustatust erivaldkondades nagu põllumajandus, sealhulgas piirkondlike põllumajanduspoliitikate määratlemine ja juurdepääs maale, kauplemine põllumajandustoodetega ja loodusvarade majandamine;

iii) edendatakse, tugevdatakse ja täiendatakse riikide toiduainetega kindlustatuse ja vaesuse vähendamise strateegiaid lühiajalises, keskpikas ja pikaajalises perspektiivis ning

iv) toetatakse poliitikaekspertide ja valitsusväliste osalejate võrgustike loomist, et edendada ülemaailmset toiduainetega kindlustatuse tegevuskava;

▼B

- c) toiduainetega kindlustatuse tegevuskava propageerimine ja edasiarendamine. Ühendus jätkab kesksete toiduainetega kindlustatuse küsimustega tegelemist rahvusvahelises mõttevahetuses ning edendab arengupartnerite ja rahastajate poliitikate ja abi osutamise viiside ühtlustamist, sidusust ja üksteisele lähendamist. Eelkõige tuleb tugevdada kodanikuühiskonna rolli edendamist toiduainetega kindlustatuse küsimustes;
- d) erakorralise üleminekuolukorraga ja riigi ebakindlusega kaasneva toidupuuduse probleemiga tegelemine, mängides kesksel rolli pääste-, taastamis- ja arengutegevuse vahelistes üleminekutes. Teematiliste programmidega:
 - i) toetatakse sekkumisi toiduainetega kindlustatuse jaoks vältimatult vajalike tootmisvahendite ja sotsiaalvarade kaitseks, säilitamiseks ja taastamiseks, et võimaldada majanduse integratsiooni ja pikaajalist taastumist ning
 - ii) toetatakse kriisidele vastuvõtlikkuse vähendamisele ja inimeste vastupanuvõime tugevdamisele suunatud kriisiennetust ja -ohjamist;
- e) uuenduslike toiduainetega kindlustatuse poliitikate, strateegiate ja lähenemisviiside väljaarendamine ja nende potentsiaali arendamine uuenduste laialdasemaks kasutamiseks ja nende levitamiseks lõunapoolsetes riikides. Sekkumisvaldkonnad võivad hõlmata põllumajandust (sealhulgas maareforme ja maapoliitikat), loodusvarade säästvat majandamist, juurdepääsu loodusvaradele, toiduainetega kindlustatust seoses maaelu- ja kohaliku arenguga (hõlmates muu hulgas valdkondi nagu infrastruktuur, toitumine, demograafia, tööjõud, ränne, tervis ning haridus). Tagatakse kooskõla ja vastastikune täiendavus teiste ühenduse programmidega kõnealustes valdkondades.

*Artikkel 16***Rände- ja varjupaigaküsimused**

1. Kolmandate riikidega rände- ja varjupaigaküsimuste vallas teostatavat koostööd käsitleva temaatilise programmi eesmärk on toetada nimetatud riike nende püüdlustes rändevoogude kõikide aspektide parema haldamise tagamisel. Kuigi selle temaatilise programmi teemaks on peamiselt ränne ühendusse, arvestatakse ka asjaomaseid lõunapoolsete riikide vahelisi rändevooge.
2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas artikliga 11 hõlmab programm järgmiseid tegevusvaldkondi:
 - a) rände- ja arenguvaldkonna vaheliste seoste edendamine, eelkõige julgustades väljarännanuid andma oma panust oma päritoluriigi arengusse ja suurendades sisserännanute kodumaale tagasipöördumise väärtust; „ajude äravoolu” leevendamine ja erioskuseid omavate sisserännanute ringliikumise edendamine; sisserännanute poolt päritoluriiki rahaülekannete tegemise hõlbustamine; sisserännanute vabatahtliku kodumaale tagasipöördumise ja taasintegreerumise toetamine ning rände haldamise suutlikkuse suurendamine; suutlikkuse suurendamise püüdluste edendamine, et aidata riike arengut soodustavate rändepoliitikate määratlemisel ja nende suutlikkuses hallata ühiselt rändevooge;

▼B

- b) hästi korraldatud tööjõurände edendamine, eelkõige levitades teavet seadusliku rände ja ühenduse liikmesriikide territooriumile sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta; teabe andmine tööjõurände võimaluste ja vajaduse kohta liikmesriikides ning kolmandatest riikidest rännet taotlevatele isikutele esitatavate kvalifikatsiooninõuete kohta; seaduslikku rännet taotlevatele isikutele korraldatava kodumaalt lahkumise eelse koolituse toetamine ning võõrtöölisele suunatud õigusraamistike loomise ja kohaldamise toetamine kolmandates riikides.
- c) ebaseadusliku rände vastu võitlemine ja ebaseaduslike sissekäändajate tagasivõtmise hõlbustamine, sealhulgas kolmandate riikide vahel, ja eelkõige inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemine; ebaseadusliku rände ohjeldamine ja teadlikkuse tõstmine sellega seotud riskide kohta; suutlikkuse parandamine piirkontrolli, viisa- ja passihalduse valdkonnas, hõlmates dokumentide turvalisust, biomeetriliste andmete kasutuselevõttu ning võltsitud dokumentide tuvastamist; ühendusega sõlmitud tagasivõtmislepingute ja rahvusvahelistest lepingutest tulenevate kohustuste tõhus rakendamine ning kolmandate riikide abistamine ebaseadusliku rändega võitlemisel ja nende poliitikate kooskõlastamisel;
- d) sissekäändajate, sealhulgas kõige kaitsetumate sissekäändajate nagu naiste ja laste kaitsmine ärakasutamise ja tõrjumise vastu selliste meetmete kaudu nagu kolmandate riikide rändealase seadusandluse väljaarendamine; integratsiooni ja mittediskrimineerimise toetamine ning meetmed sissekäändajate kaitsmiseks rassismi ja ksenofoobia vastu; inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ning orjapidamise mis tahes vormide tõkestamine ning nende vastu võitlemine;
- e) varjupaiga- ja rahvusvahelise kaitse edendamine, sealhulgas piirkondlike kaitseprogrammide kaudu, eelkõige tugevdades institutsionaalset suutlikkust; varjupaigataotlejate ja pagulaste registreerimise toetamine; pagulaste kaitset käsitlevate rahvusvaheliste standardite ja vahendite edendamine; vastuvõtutingimuste parandamise ja kohaliku integratsiooni toetamine ning püsivate lahenduste poole pöördumine.

*Artikkel 17***Suhkruprotokolliga ühinenud AKV riigid**

1. III lisas loetletud suhkruprotokolliga ühinenud AKV riigid, keda on mõjutanud ühenduse suhkrureform, saavad toetust sellega kaasnevate meetmete programmist. Neile riikidele suunatud ühenduse abi eesmärk on toetada nende kohanemisprotsessi, kuna nad seisavad silmitsi suhkruturu ühise korralduse reformist tulenevate uute tingimustega suhkruturul. Ühenduse abi osutamisel arvestatakse riikide kohanemisstrateegiatega ning pööratakse eritähelepanu järgmistele koostöövaldkondadele:

- a) suhkru- ja suhkruroosektori konkurentsivõime tõstmine, arvestades seejuures asjaomaste erinevate huvirühmade olukorda, kui tegemist on jätkusuutliku protsessiga;
- b) suhkrust sõltuvate piirkondade majanduse mitmekesistamise edendamine;

▼B

c) tegelemine kohanemisprotsessi laiemate järelmõjudega, mis võivad olla seotud tööhõive ja sotsiaalsete teenuste, maakasutuse ja keskkonna taastamise, energeetikasektori, teadusuuringute ja innovatsiooni ning makromajandusliku stabiilsusega, kuid ei pruugi nendega piirduda.

2. IV lisas nimetatud summa ulatuses määrab komisjon kindlaks igale suhkruprotokolliga ühinenud riigile kättesaadava maksimumsumma, mis on ette nähtud lõikes 1 osutatud tegevuste rahastamiseks ning mille määramisel võetakse aluseks iga riigi vajadused, mis on seotud eelkõige suhkrusektori reformi mõjuga asjaomases riigis ja suhkrusektori tähtsusega majandusele. Eraldamiskriteeriumite mõõtmisel lähtutakse enne 2004. aastat toimunud kampaaniate andmetest.

Edasised juhised toetuse saajatele ette nähtud kogusumma jaotamiseks nende vahel määratleb komisjon, kes tegutseb artikli 35 lõikes 2 sätestatud korras.

▼M3*Artikkel 17a***Peamised banaane tarnivad AKV riigid**

1. IIIa lisas loetletud banaane tarnivate AKV riikide suhtes kohaldatakse banaanisektoris võetavate kaasnevate meetmete programmi (edaspidi „programm”).

a) Üldesmärgid

Liidu abi eesmärk on:

- i) toetada kohandumisprotsessi pärast liidu banaanituru liberaliseerimist WTO raames;
- ii) võidelda vaesuse vastu, parandades asjaomaste põllumajandustootjate ja isikute elatustaset ja elutingimusi.

b) Üldised prioriteedid

Liidu abi andmisel arvestatakse nii asjaomaste riikide poliitika ja kohanemisstrateegiate kui ka nende piirkondliku keskkonnaga (liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemere maade ja -territooriumide läheduse tähenduses) ning keskendutakse ühele või mitmele järgmistest koostöövaldkondadest:

- i) tegelemine eelkõige kohalikes kogukondades ja nende kõige haavatavamates rühmades ilmnevate kohanemisprotsessi laiemate järelmõjudega, mis on seotud tööhõive ja sotsiaalteenuste ning maakasutuse ja keskkonna taastamisega, kuid ei pruugi nendega piirduda;
- ii) banaanidest sõltuvate piirkondade majanduse mitmekesistamise edendamine, juhul kui see on elujõuline strateegia;
- iii) banaaniekspordisektori konkurentsivõime suurendamine, kui see on jätkusuutlik, arvestades seejuures ahela eri sidusrühmade olukorda.

Programmidega edendatakse vastavusseviimist töö- ja ohutusnormidega ning keskkonnanõuetega, sealhulgas pestitsiidide kasutamise ja nendega kokkupuutumise osas.

c) Eeldatavad üldtulemused

Abi tulemused peavad olema vastavuses käesoleva artikli punktis a sätestatud eesmärkidega. Eelkõige püütakse liidu abiga ning koostöös abisaavate riikidega saavutada tulemusi sotsiaal-, keskkonna ja majanduse valdkonnas.

▼M3

2. IV lisas osutatud summa ulatuses määrab komisjon kindlaks igale käesoleva artikli lõikes 1 osutatud, banaane tarnivale abikõlblikule AKV riigile võimaldatava soovitusliku maksimumsumma järgmiste kriteeriumite alusel:

- a) liiduga toimuva banaanikaubanduse maht, kusjuures liidu impordi suurem maht asjaomase AKV riigist mõjutab eraldatavat summat positiivselt. Nimetatud kriteerium põhineb liitu suunatud banaaniekspordi mahul erinevates riikides. Arvesse võetakse liidu poolt viimase viie aasta jooksul enne 2010. aastat igast abikõlblikust riigist imporditud banaanide kolme suurima aastakoguse keskmine;
- b) liidusuunalise banaaniekspordi tähtsus riigi majanduses, kusjuures suurem tähtsus asjaomase AKV riigi jaoks mõjutab eraldatavat summat positiivselt. Selle kriteeriumi hindamisel võetakse aluseks protsentuaalne osakaal, mille liidu banaaniiimport igast abikõlblikust riigist moodustub asjaomase riigi kogurahvatulust viimase kolme aasta jooksul enne 2010. aastat, mille kohta on olemas andmed;
- c) arengutase, kusjuures asjaomase AKV riigi madalam arengutase ÜRO inimarengu indeksi kohaselt mõjutab eraldatavat summat positiivselt. Kriteerium määratakse kindlaks keskmise inimarengu indeksi abil ajavahemikul 2005–2007, mille puhul ÜRO kasutas sama metoodikat.

Abi eraldamise kriteeriumite hindamise aluseks on 2011. aastale eelnevate aastate representatiivsed andmed, mis hõlmavad kuni viieaastast ajavahemikku. Riikidele eraldatavate soovituslike summade puhul võetakse ühtviisi arvesse kolme kriteeriumi kõigi abikõlblike riikide lõikes.

Eespool osutatud kriteeriumite kohaldamise alusel teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu IV lisas osutatud rahaeraldiste soovitusliku jaotuse kavandatud kasutamisest enne käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud mitmeaastaste toetusstrateegiate vastuvõtmist. Sellises teabes esitatakse olemasolev soovituslik summa iga banaane tarniva abikõlbliku AKV riigi kohta.

3. Komisjon võtab vastu mitmeaastased toetusstrateegiad analoogia põhjal artikliga 19 ja vastavalt artiklile 21. Komisjon tagab, et nimetatud strateegiad täiendavad asjaomaste riikide geograafilisi strateegiadokumente ning et banaanisektoris võetavad kaasnevad meetmed on ajutised.

Banaanisektori kaasnevate meetmete mitmeaastased toetusstrateegiad sisaldavad järgmist:

- a) ajakohastatud keskkonnaprofiil, milles pööratakse piisavat tähelepanu riigi banaanisektorile ja keskendutakse muu hulgas pestitsiididele;
- b) teave varasemate banaanisektori abiprogrammide tulemuste kohta;
- c) näitajad, mille alusel hinnatakse edusamme seoses väljamaksete tingimustega, kui rahastamiseks valitakse eelarvetoetus;
- d) abi oodatavad tulemused;
- e) toetusmeetmete ja eeldatavate väljamaksete ajakava;
- f) meetodid, millega saavutatakse ja jälgitakse edusamme rahvusvaheliselt kokkulepitud ILO peamiste tööalaste standardite ning asjakohaste tööohutus- ja tervishoiutavade ning põhiliste rahvusvaheliste keskkonnakaitsestandardite järgimisel.

▼ **M3**

2007.–2013. aastat hõlmava mitmeaastase finantsraamistiku (mis kehtestati 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) ⁽¹⁾ raames koostatakse programmi ja asjaomaste riikide edusammude kohta hinnang, mis sisaldab ka soovitusi võimalike meetmete võtmise ja nende meetmete laadi kohta.

▼ **B**

III JAOTIS

PLANEERIMINE JA VAHENDITE ERALDAMINE

*Artikkel 18***Planeerimise ja vahendite eraldamise üldraamistik**

1. Geograafiliste programmide puhul koostab komisjon vastavalt artiklile 19 strateegiadokumendid ja mitmeaastased näidisprogrammid iga partnerriigi ja -piirkonna jaoks ning võtab vastavalt artiklile 22 vastu tegevuskavad iga partnerriigi ja -piirkonna jaoks.

Temaatiliste programmide puhul koostab komisjon vastavalt artiklile 20 temaatilised strateegiadokumendid ning võtab vastavalt artiklile 22 vastu tegevusprogrammid.

Vastavalt artiklile 23 võib erakordsete asjaolude korral ühenduse abi seisneda ka konkreetsetes meetmetes, mis ei ole strateegiadokumentides või mitmeaastastes näidisprogrammides ette nähtud.

2. Komisjon kasutab mitmeaastaste soovituslike rahaeraldiste kindlaksmääramisel iga geograafilise programmi raames asjaomaste partnerriikide ja -piirkondade vajadustel ja tulemustel põhinevaid standardeid, objektiivseid ja läbipaistvaid eraldamiskriteeriume ning võtab arvesse kriisiolukorras, konflikti- või katastroofialtide riikide või piirkondade konkreetseid raskusi, arvestades samas programmi eripära.

Need kriteeriumid hõlmavad rahvastikku, sissetulekut inimese kohta ja vaesuse määra, tulude jaotumist ja sotsiaalse arengu taset. Tulemuslikkuse kriteeriumid hõlmavad poliitilist, majanduslikku ja sotsiaalset arengut, hea valitsemistava arengut ja abi tõhusa kasutamise arengut ning eelkõige viisi, kuidas riik kasutab arengu heaks väheseid ressursse, eelkõige oma ressursse.

3. Komisjon võib EL äärealade ja naabruses asuvate partnerriikide ja -piirkondade vahelise koostöö tugevdamiseks näha ette spetsiaalse rahaeraldise.

*Artikkel 19***Geograafilised strateegiadokumendid ja mitmeaastased näidisprogrammid**

1. Strateegiadokumentide ettevalmistamisel ja rakendamisel kohaldatakse abi tõhusust käsitlevaid põhimõtteid nagu riiklik omavastutus, partnerlus, kooskõlastamine, ühtlustamine, abi saavate riikide või piirkondade süsteemidega ühtlustamine ning keskendumine tulemuste saavutamisele, nagu see on sätestatud artikli 3 lõigetes 5–8.

⁽¹⁾ ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

▼B

2. Strategiadokumendid hõlmavad üksnes käesoleva määruse kestuse ajavahemikku ning nende eesmärk on tagada ühenduse ja asjaomase partnerriigi või -piirkonna koostööle sidus raamistik, mis on kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi, reguleerimisala, eesmärkide, üldpõhimõtete ja poliitiliste suunistega ning IV lisaga. Mitmeaastased näidisprogrammid põhinevad strategiadokumentidel.

Strategiadokumendid kuuluvad vaheläbivaatamisele, vajaduse korral on võimalik rakendada ka eriotstarbelist läbivaatamist, vastavalt põhimõtetele ja menetlustele, mis on sätestatud partnerriigi või -piirkonnaga sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingutes.

3. Strategiadokumendid koostatakse üldjuhul partnerriigi- või piirkonnaga peetava dialoogi alusel, kuhu kaasatakse kodanikuühiskond ning piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, selleks et tagada asjaomase riigi või piirkonna piisav omavastutus protsessi suhtes ja soodustada riiklike arengustrateegiate, eelkõige vaesuse vähendamise strateegiate toetamist.

4. Strategiadokumentide põhjal koostatakse iga partnerriigi ja -piirkonna jaoks mitmeaastased näidisprogrammid. Võimaluse korral tehakse seda kokkuleppel partnerriigi või -piirkonnaga.

Mitmeaastastes näidisprogrammides määratakse kindlaks ühenduse poolt rahastamiseks valitud prioriteetsed valdkonnad ning konkreetsed eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemuslikkuse näitajad.

Programmides määratakse samuti kindlaks rahaeraldiste soovituslik jaotus kokku, kui ka iga prioriteetse valdkonna kohta eraldi; kui see on asjakohane, võib eraldised esitada vahemike vormis. Nimetatud eraldised on kooskõlas IV lisas esitatud soovituslike rahaeraldistega.

Vajaduse korral programme muudetakse, võttes arvesse strategiadokumentide vaheläbivaatamisi või eriotstarbelisi läbivaatamisi.

Läbivaatamiste tulemusena on võimalik mitmeaastast soovituslikku rahaeraldist suurendada või vähendada, seda eeskätt erakorraliste vajaduste puhul, nagu kriisijärgne olukord või erakordsete või ebarahuldavate saavutuste korral.

5. Erakorralistel asjaoludel, nagu kriisid, konfliktijärgne olukord või demokraatia, õigusriigi, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse põhimõtteid ohustav olukord, võib kasutada erakorralist kiirmenetlust vastava riigi või piirkonna koostööstrateegia eriotstarbeliseks läbivaatamiseks. Selliste läbivaatamiste tulemusena võidakse kavandada riigi või piirkonna strateegiat, mis soodustaks üleminekut pikaajalisele koostööle ja arengule.

6. Artikli 2 lõike 6 kohaselt tagatakse strateegiaga, et käesoleva määruse kohaselt võetud meetmed oleksid kooskõlas muude ühenduse vahendite raames abikõlblike meetmetega ega kattuks nendega, pidades silmas eelkõige määrust (EÜ) nr 1717/2006 ning määrust (EÜ) nr 1257/96. Juhul kui partnerriigid või partnerriikide grupid on kriisiolukorras või kriisijärgses olukorras otseselt osalised või on sellest mõjutatud, pööratakse mitmeaastaste näidisprogrammide koostamisel erilist rõhku koordineerimise hoogustamisele pääste-, taastamis- ja arengutegevuse vahel, et aidata neid üleminekul hädaolukorrast arengufaasi; riikide ja piirkondade puhul, kus looduskatastroofid leiavad aset regulaarselt, pööratakse programmide koostamisel erilist rõhku katastroofideks valmisolekule ja nende ärahoidmisele ning selliste katastroofide tagajärgedega toimetulekule.

▼B

7. Piirkondliku koostöö edendamiseks võib komisjon otsustada artiklis 22 nimetatud tüüpi iga-aastaste tegevusprogrammide või käesolevas peatükis ette nähtud koostöötegevusteks artiklis 23 nimetatud erimeetmete vastuvõtmisel, et V lisas loetletud riikidega läbi viidavad piirkondlikku või piiriülest laadi projektid või programmid on abikõlblikud, kooskõlas artikli 2 lõike 4 esimese lõiguga. See võib olla ette nähtud käesolevas artiklis ja artiklis 20 nimetatud strateegiadokumentides ja mitmeaastaste näidisprogrammides.

8. Programmide koostamise protsessi varajases staadiumis konsulteerivad komisjon ja liikmesriigid teineteisega ning samuti teiste rahastajate ja arengupoliitikas osalejatega, sealhulgas kodanikuühiskonna ning piirkondlike ja kohalike omavalitsustega, et edendada nende koostöötegevuste vastastikust täiendavust.

*Artikkel 20***Temaatiliste programmide strateegiadokumendid**

1. Temaatiliste strateegiadokumentide kestus ei ületa käesoleva määruse kehtivuse kestust. Neis dokumentides esitatakse ühenduse strateegia vastavate teemade kohta, ühenduse prioriteetid, olukord rahvusvahelisel tasandil ja peamiste partnerite tegevused. Nad on kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi ja reguleerimisalaga, eesmärkide, põhimõtete ja poliitilise suuniste ning IV lisaga.

Temaatilistes strateegiadokumentides määratakse kindlaks ühenduse poolt rahastamiseks valitud prioriteetsed valdkonnad ning konkreetsed eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemuslikkuse näitajad.

Temaatilistes strateegiadokumentides esitatakse samuti rahaeraldiste soovituslik jaotus nii kokkuvõtlikult kui ka iga prioriteetse valdkonna kohta eraldi; kui see on asjakohane, võib eraldised esitada vahemike vormis.

Strateegiadokumendid kuuluvad vaheläbivaatamisele, vajaduse korral on võimalik rakendada ka eriotstarbelist läbivaatamist.

2. Komisjon ja liikmesriigid konsulteerivad teineteisega ning samuti teiste rahastajate ja arengupoliitikas osalejatega, sealhulgas kodanikuühiskonna ja kohalike omavalitsuste esindajatega, programmide koostamise protsessi varajases staadiumis, et edendada nende koostöötegevuste vastastikust täiendavust.

3. Ülemaailmsetes algatustes osalemiseks määratletakse vahendid ja tegevusprioriteetid.

▼M3*Artikkel 21***Strateegiadokumentide ja mitmeaastaste näidisprogrammide vastuvõtmine**

Artiklites 19 ja 20 osutatud strateegiadokumendid ja mitmeaastased näidisprogrammid, samuti artikli 19 lõikes 2 ning artikli 20 lõikes 1 osutatud läbivaadatud versioonid ning artiklites 17 ja 17a osutatud kaasnevad meetmed võtab vastu komisjon artikli 35 lõikes 2 osutatud korras.

IV JAOTIS RAKENDAMINE

Artikkel 22

Iga-aastaste tegevusprogrammide vastuvõtmine

1. Komisjon võtab vastu iga-aastased tegevusprogrammid, mis põhinevad artiklites 19 ja 20 nimetatud strateegiadokumentidel ja mitmeaastastel näidisprogrammidel.

Erandkorras, näiteks juhul, kui tegevusprogramm ei ole veel vastu võetud, võib komisjon artiklites 19 ja 20 nimetatud strateegiadokumentide ja mitmeaastaste näidisprogrammide põhjal vastu võtta iga-aastases tegevusprogrammis sätestamata meetmeid, järgides sealjuures samu eeskirju ja menetluskorda, kui tegevusprogrammide puhul.

2. Iga-aastastes tegevusprogrammides täpsustatakse taotletavad eesmärgid, sekkumisvaldkonnad, oodatavad tulemused, menetluskord ning kavandatud rahastamise kogusumma. Need sisaldavad rahastatavate operatsioonide kirjeldust, igaks operatsiooniks eraldatud summasid ning rakendamise näidisajakava. Eesmärgid peavad olema mõõdetavad ning neil peavad olema tähtajalised võrdluskriteeriumid.

3. Iga-aastased tegevusprogrammid võtab vastu komisjon artikli 35 lõikes 2 osutatud korras.

4. Keskkonnatundlike projektide puhul, eelkõige uute suurte infrastruktuuride puhul viiakse projekti tasandil läbi asjakohane keskkonnanalane sõelumine, sealhulgas keskkonnamõju hindamine (EIA). Kui see on asjakohane, kasutatakse keskkonnamõju strateegilisi hindamisi (SEA) valdkondlike programmide rakendamisel. Tagada tuleb huvitatud sidusrühmade kaasamine keskkonnamõju hindamisse ja avalikkuse juurdepääs selle tulemustele.

Artikkel 23

Strateegiadokumentides ja mitmeaastastes näidisprogrammides sätestamata erimeetmete vastuvõtmine

1. Loodusõnnetuse, tsiviilkonflikti või kriisiga seotud ettenägematute ja nõuetekohaselt põhjendatud vajaduste või asjaolude korral, mida ei ole võimalik rahastada määruse (EÜ) nr 1717/2006 või määruse (EÜ) nr 1257/96 alusel, võtab komisjon vastu erimeetmed, mis ei ole sätestatud strateegiadokumentides ega mitmeaastastes näidisprogrammides (edaspidi „erimeetmed”).

Erimeetmeid võib samuti kasutada eesmärgiga rahastada meetmeid, mis hõlbustavad üleminekut hädaabilt pikaajalise arengu operatsioonidele, ning sealhulgas meetmeid, millega valmistatakse elanikkonda korduvateks kriisideks paremini ette.

2. Erimeetmete puhul täpsustatakse taotletavad eesmärgid, sekkumisvaldkonnad, oodatavad tulemused, menetluskord ning rahastamise kogusumma. Nad sisaldavad rahastatavate operatsioonide kirjeldust, igaks operatsiooniks eraldatud summasid ning operatsioonide rakendamise näidisajakava. Nad sisaldavad tulemuslikkuse näitaja selle tüübi määratlust, mida tuleb jälgida erimeetmete rakendamisel.

▼B

3. Kui kõnealuste meetmete maksumus ületab 10 miljonit eurot, võtab komisjon need vastu artikli 35 lõikes 2 nimetatud menetluskorra kohaselt. Kui erimeetmete maksumus on alla 10 miljoni euro, saadab komisjon meetmed teavitamise eesmärgil liikmesriikidele ja Euroopa Parlamendile ühe kuu jooksul pärast seda, kui ta on otsuse vastu võtnud.

4. Artikli 35 lõikes 2 osutatud menetlust ei ole vaja kasutada erimeetmete muudatuste korral, näiteks tehniliste kohanduste sisseviimiseks, rakendusperioodi pikendamiseks, assigneeringute ümberjaotamiseks prognoositud eelarve piires, eelarve suurendamiseks või vähendamiseks vähem kui 20 % võrra võrreldes esialgse eelarvega, tingimusel, et need muudatused ei mõjuta komisjoni otsuses sätestatud esialgseid eesmärke. Mis tahes sellistest tehnilistest kohandustest teavitatakse Euroopa Parlamenti ja liikmesriike ühe kuu jooksul.

*Artikkel 24***Abikõlblikkus**

1. Ilma et see piiraks artikli 31 kohaldamist, on artiklis 22 nimetatud iga-aastaste tegevusprogrammide või artiklis 23 nimetatud erimeetmete rakendamiseks käesoleva määruse alusel abikõlblikud muu hulgas:

- a) partnerriigid ja -piirkonnad ning nende institutsioonid;
- b) partnerriikide detsentraliseeritud üksused, nagu munitsipaliteedid, provintsid, departemangud ja piirkonnad;
- c) partnerriikide ja -piirkondade ning ühenduse loodud ühisasutused;
- d) rahvusvahelised organisatsioonid, sealhulgas piirkondlikud organisatsioonid, ÜRO asutused, osakonnad ja missioonid, rahvusvahelised ja piirkondlikud finantsasutused ja arengupangad, niivõrd kuivõrd need aitavad kaasa käesoleva määruse eesmärkide saavutamisele;
- e) ühenduse institutsioonid ja asutused, kuid üksnes artiklis 26 nimetatud toetusmeetmete rakendamiseks;
- f) ELi ametid;
- g) liikmesriikide, partnerriikide ja -piirkondade või mis tahes muu kolmanda riigi järgmised üksused ja asutused vastavalt artiklis 31 sätestatud ühenduse välisabile juurdepääsu eeskirjadele, kui need aitavad saavutada käesoleva määruse eesmärke:
 - i) avalik-õiguslikud või riigi osalusega asutused, kohalikud omavalitsused ning konsortsiumid ja nende esindusühendused;
 - ii) äriühingud ja muud eraõiguslikud organisatsioonid ja ettevõtjad;
 - iii) finantsasutused, mis annavad, edendavad ja rahastavad erainvesteeringuid partnerriikides ja -piirkondades;
 - iv) lõikes 2 määratletud valitsusvälised osalejad;
 - v) füüsilised isikud.

▼B

2. Käesoleva määruse alusel on abikõlblikud järgmised valitsusvälised mittetulunduslikud osalejad, kes tegutsevad sõltumatult ja aruanduspõhiselt: valitsusvälised organisatsioonid, põlisrahvaid esindavad organisatsioonid, rahvus- ja/või etnilisi vähemusi esindavad organisatsioonid, kohalikud ettevõtjate liidud ja kodanike rühmitused, ühistud, ametiühingud, majandus- ja sotsiaaluhte esindavad organisatsioonid, korruptsiooni ja pettuste vastu võitlevad ja head valitsemistava edendavad organisatsioonid, kodanikuõiguste organisatsioonid ja diskrimineerimise vastu võitlevad organisatsioonid, detsentraliseeritud piirkondliku koostöö ja integratsiooniga tegelevad kohalikud organisatsioonid (sealhulgas võrgustikud), tarbijaorganisatsioonid, naiste- ja noorteorganisatsioonid, õppe-, kultuuri-, uurimis- ja teadusorganisatsioonid, ülikoolid, kirikud ja usuühendused ning kogudused, meedia ning mis tahes valitsusvälised ühendused ja sõltumatud fondid, sealhulgas sõltumatud poliitilised fondid, mis võivad aidata kaasa käesoleva määruse eesmärkide rakendamisele.

*Artikkel 25***Rahastamise liigid**

1. Ühenduse rahastamise vorm võib olla üks järgmistest:
 - a) projektid ja programmid;
 - b) eelarvetoetused, juhul kui partnerriigi avalike kulude haldamine on piisavalt läbipaistev, usaldusväärne ja tõhus ning juhul kui partnerriik on välja töötanud selgepiirilised valdkondlikud või makromajanduslikud poliitikad, mis on saanud positiivse hinnangu tema peamistelt rahastajatelt; sealhulgas, kui see on asjakohane, ka rahvusvahelistelt finantsasutustelt. Komisjon kasutab järjepidevalt tulemustel ja tulemuslikkuse näitajatel põhinevat lähenemist, määratleb selgelt oma lisatingimused ja jälgib nende täitmist ning toetab partnerriikide jõupingutusi parlamentaarse kontrolli ja auditi alase suutlikkuse väljatöötamisel ning läbipaistvuse ja avalikkuse teabele juurdepääsu suurendamisel. Eelarvetoetuste maksmise tingimuseks on eesmärkide saavutamisel tehtud rahuldavad edusammud mõju ja tulemuste osas;
 - c) valdkondlikud toetused;
 - d) erandjuhul valdkondlikud ja üldised impordikavad, mida võib rakendada järgmistes vormides:
 - i) valdkondlikud mitterahalised impordikavad,
 - ii) valdkondlikud valuutaimpordi kavad, millega rahastatakse vastava valdkonna importi või
 - iii) üldised valuutaimpordi kavad, millega rahastatakse üldist suure valikuga toodete importi;
 - e) komisjoni programmide põhjal EIP või teiste finantsvahendajate käsutusse antud rahalised vahendid, mis on ette nähtud laenude andmiseks (eeskätt erasektoris tehtavate investeringute ja erasektori arengu toetamiseks), riskikapitaliks (allutatud või tingimustega laenude kujul) või muuks ajutiseks vähemusosaluseks ettevõtete kapitalis, samuti osalemiseks tagatistfondides vastavalt artiklile 32 ühenduse finantsriski osas sellises ulatuses, mis on piiratud nimetatud rahaliste vahenditega;

▼B

- f) intressitoetused, eeskätt keskkonnaalaste laenude puhul;
- g) võlakergendus rahvusvaheliselt kokkulepitud võlakergendusprogrammide alusel;
- h) toetused, millega rahastatakse artikli 24 lõike 1 punktides b, c, d, f, ja punkti g alapunktides i–v loetletud üksuste esitatud projekte;
- i) toetused, millega rahastatakse artikli 24 lõike 1 punktides b, c, d, f, ja punkti g alapunktides i, iii ja iv loetletud üksuste tegevuskulusid;
- j) liikmesriikide ja partnerriikide ja -piirkondade avalik-õiguslike institutsioonide, kohalike omavalitsuste, siseriiklike avalik-õiguslike asutuste ja avaliku teenistuse ülesandeid täitvate eraõiguslike üksuste vaheliste mestimisprogrammide rahastamine;
- k) toetused rahvusvahelistele fondidele, eeskätt fondidele, mida haldavad rahvusvahelised või piirkondlikud organisatsioonid;
- l) toetused partnerriikide ja -piirkondade rajatud riiklikele fondidele, eesmärgiga suurendada mitmete rahastajate ühist kaasrahastamist, või ühe või mitme rahastaja poolt rajatud fondidele projektide ühiseks rakendamiseks;
- m) osalemine rahvusvaheliste finantsasutuste ja piirkondlike arengupankade kapitalis;
- n) inim- ja materiaalsed ressursid, mis on partnerriikidele ja -piirkondadele vajalikud projektide ja programmide tõhusaks haldamiseks ja järelevalveks.

▼M2

- 2. Liidu abi ei kasutata üldiselt maksude, lõivude või muude tasude maksmiseks abi saavates riikides.

▼B*Artikkel 26***Toetusmeetmed**

1. Ühenduse rahastamine võib katta kulutusi, mis on seotud käesoleva määruse rakendamiseks ning selles püstitatud eesmärkide saavutamiseks otseselt vajalike ettevalmistavate meetmete, järelmeetmete, kontrolli, auditeerimise ja hindamisega, näiteks puudutab see uuringuid, nõupidamisi, teabe jagamist, teadlikkuse suurendamist, koolitust ja publitseerimisega seotud tegevust, teabevahetuseks kasutatavate arvutivõrkudega seotud kulutusi ning muid programmi haldamiseks vajalikke haldus- ja tehnilise toe kulutusi. Samuti katab see komisjoni delegatsioonide kulud haldustoele, mis on vajalik käesoleva määruse alusel rahastatavate tegevuste haldamiseks.

2. Need toetusmeetmed ei ole tingimata hõlmatud mitmeaastaste näidisprogrammidega ning seega võib neid rahastada väljaspool strateegiadokumentide ja mitmeaastaste näidisprogrammide kohaldamisala. Neid võib aga rahastada ka mitmeaastaste näidisprogrammide alusel.

Komisjon võtab mitmeaastaste näidisprogrammidega hõlmamata toetusmeetmed vastu vastavalt artikli 23 lõigetele 3 ja 4.

▼B*Artikkel 27***Kaasrahastamine**

1. Meetmed on kaasrahastamiseks kõlblikud järgmiste rahastajate puhul, muu hulgas:

- a) liikmesriigid ning nende piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning eelkõige nende avalik-õiguslikud ja riigi osalusega asutused;
- b) muud doonorriigid, eelkõige nende avalik-õiguslikud ja riigi osalusega asutused;
- c) rahvusvahelised organisatsioonid, sealhulgas piirkondlikud organisatsioonid, eelkõige rahvusvahelised ja piirkondlikud finantsasutused;
- d) äriühingud, muud eraõiguslikud organisatsioonid ja äriettevõtted ning muud valitsusvälised osalejad;
- e) partnerriigid ja -piirkonnad, keda rahastatakse.

2. Paralleelse kaasrahastamise korral jagatakse projekt või programm mitmeks selgelt eristatavaks osaks, millest igaüht rahastavad erinevad partnerid, kusjuures kaasrahastamine toimub viisil, mis võimaldab rahastamise lõppotstarvet alati kindlaks teha.

Ühise kaasrahastamise korral jagatakse projekti või programmi kogukulu kaasrahastavate partnerite vahel ja eraldatavad vahendid pannakse kokku nii, et projekti või programmi raames läbiviidud konkreetse tegevuse rahastamisallikat ei ole hiljem enam võimalik kindlaks teha.

3. Ühise kaasrahastamise korral võib komisjon ühismeetmete rakendamiseks vastu võtta ja hallata vahendeid lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud organite nimel. Kõnealuseid vahendeid käsitletakse assigneeritud tuludena vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 artiklile 18.

*Artikkel 28***Haldusmenetlused**

1. Käesoleva määruse alusel rahastatavaid meetmeid rakendatakse kooskõlas määrusega (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 ja selle muudatustega.

2. Kaasrahastamise korral ja muudel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon usaldada avaliku võimu ülesanded, eelkõige eelarve täitmise seotud ülesanded, määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 artikli 54 lõike 2 punktis c nimetatud asutustele.

3. Detsentraliseeritud juhtimise korral võib komisjon otsustada kasutada toetust saava partnerriigi või -piirkonna hanke- või toetusmenetlusi, olles kontrollinud, et need vastavad määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 asjakohastele kriteeriumidele, eeldusel, et:

— toetust saava partnerriigi või -piirkonna menetlus vastab läbipaistvuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtetele ning välistab huvide konfliktid;

▼B

- toetust saav partnerriik või piirkond kohustub korrapäraselt kontrollima, et Euroopa Liidu üldeelarvest rahastatavad toimingud on nõuetekohaselt rakendatud, võtma asjakohased meetmed eeskirjade eiramise ja pettuste vältimiseks ning vajaduse korral algatama kohtumenetluse alusetult makstud vahendite sissenõudmiseks.

*Artikkel 29***Eelarvelised kulukohustused****▼M3**

1. Eelarveliste kulukohustuste aluseks on artikli 17a lõike 3, artikli 22 lõike 1, artikli 23 lõike 1 ja artikli 26 lõike 1 kohaselt tehtud komisjoni otsused.

▼B

2. Ühenduse rahastamise õiguslik vorm võib muu hulgas olla üks järgmistest:

- rahastamislepingud;

- toetuslepingud;

- hanklepingud;

- töölepingud.

*Artikkel 30***Ühenduse finantshuvide kaitsmine**

1. Kõik käesolevast määrusest tulenevad lepingud sisaldavad sätteid, mis tagavad ühenduse finantshuvide kaitsmise, eelkõige eeskirjade eiramise, pettuse, korruptsiooni ja teiste ebaseaduslike tegevuste vastu, vastavalt nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/1995 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta ⁽¹⁾, nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/1996, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest ⁽²⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ⁽³⁾.

2. Lepingutes antakse komisjonile ja kontrollikojale selgesõnaliselt õigus iga ühenduse vahendeid saanud töövõtja või alltöövõtja auditeerimiseks, sealhulgas dokumentide kontrollimiseks või kohapealseks auditeerimiseks. Lepingutes on samuti selgelt väljendatud komisjoni õigus läbi viia kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätestatule.

3. Kõigis abi rakendamisest tulenevates lepingutes tagatakse lõikes 2 sätestatud komisjoni ja kontrollikoja õigused lepingute täitmise ajal ja pärast seda.

⁽¹⁾ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

⁽³⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1.

▼B*Artikkel 31***Riigihanke ja toetuste andmise kord, päritolureeglid**

1. Käesoleva määruse alusel rahastatavate hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad taotlusi esitada kõik füüsilised isikud, kes on ühenduse liikmesriigi, Euroopa Ühenduse poolt tunnustatud ametliku kandidaatriigi või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikud, ja kõik sellises riigis asutatud juriidilised isikud.

Artiklites 5–10 nimetatud geograafilise programmi alusel rahastatavate hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad taotlusi esitada kõik füüsilised isikud, kes on I lisa kohaselt abikõlblike arenguriikide kodanikud, ja kõik nimetatud arenguriikides asutatud juriidilised isikud.

▼M3

Artiklites 11–16 nimetatud temaatilise programmi alusel ning artiklites 17 ja 17a sätestatud programmide alusel rahastatavate hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad taotlusi esitada kõik füüsilised isikud, kes on OECD/DACi loetelus ja II lisas nimetatud arenguriikide kodanikud, ja kõik juriidilised isikud, kes on nimetatud arenguriikides asutatud, ning need füüsilised või juriidilised isikud, kes on temaatilise programmi või artiklites 17 ja 17a nimetatud programmide alusel abikõlblikud. Komisjon avaldab II lisa ja ajakohastab seda vastavalt OECD/DACi koostatud abisaajate loetelu regulaarsele läbivaatamisele ja teavitab sellest nõukogu.

▼B

2. Käesoleva määruse alusel rahastatavate hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad samuti taotlusi esitada kõik füüsilised isikud, kes on muu kui lõikes 1 nimetatud riigi kodanikud, ja kõik juriidilised isikud, kes on sellises riigis asutatud, kui on kindlaks määratud vastastikune juurdepääs nende välisabile.

Vastastikust juurdepääsu võimaldatakse siis, kui riik tagab võrdsetel tingimustel asjaomaste liikmesriikide ja abi saavate riikide abikõlblikkuse.

Vastastikune juurdepääs tagatakse spetsiaalse otsusega asjaomase riigi või asjaomasesse piirkondlikku rühma kuuluvate riikide kohta. Selline otsus võetakse vastu artikli 35 lõikes 2 osutatud menetluse kohaselt ning see kehtib vähemalt ühe aasta.

Vastastikuse juurdepääsu tagamine põhineb ühenduse ja teiste doonorriikide võrdlusel ning toimub sektori tasandil, nagu määratletud OECD/DACi kategooriates, või riigi tasandil, olgu selleks siis doonor- või abisaaja riik. Otsus anda doonorriigile vastastikune juurdepääs sõltub asjaomase doonorriigi antud abi läbipaistvusest, järjepidevusest ja proportsionaalsusest, sealhulgas selle kvaliteedist ja mahust. Abisaajate riikidega konsulteeritakse käesolevas lõikes kirjeldatud menetluse käigus.

Vastastikune juurdepääs OECD/DACi poolt määratletud vähimarenenud maades antakse automaatselt OECD/DACi liikmetele.

3. Ühenduse vahenditest rahastatavate hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad taotlusi esitada rahvusvahelised organisatsioonid.

▼B

4. Ülaltoodu ei piira olemuselt või asukoha tõttu abikõlblike organisatsioonide kategooriate osalemist meetme eesmärkide läbiviimisel.

5. Eksperdid võivad olla mis tahes rahvusest, piiramata ühenduse hanke-eeskirjades sätestatud kvalitatiivsete ja finantsnõuete kohaldamist.

6. Kõik käesoleva määruse alusel rahastatud lepinguga soetatud tarned ja materjalid pärinevad ühendusest või lõigetes 1 ja 2 määratletud abikõlblikust riigist. Mõiste „päritolu” käesoleva määruse tähenduses on määratletud ühenduse asjaomastes tollialastes õigusaktides päritolureeglite kohta.

7. Komisjon võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lubada naaberriikide või teiste kolmandate riikidega traditsioonilisi majandus-, kaubandus- või geograafilisi sidemeid omavate riikide füüsiliste ja juriidiliste isikute osalemist ning muu päritoluga tarnete ja materjalide kasutamist.

8. Komisjon võib nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel lubada muude kui lõigetes 1 ja 2 nimetatud riikide kodanikest füüsiliste isikute ja sellistes riikides asutatud juriidiliste isikute osalemist ning lõikes 6 sätestatud erineva päritoluga tarnete ja materjalide soetamist.

Erandite tegemise põhjuseks võib olla toodete ja teenuste puudumine asjaomaste riikide turul, äärmiselt kiireloomuline olukord või see, et abikõlblikkuse eeskirjad muudaksid projekti, programmi või tegevuse elluviimise võimatuks või üleliia keeruliseks.

9. Kui ühendus rahastab rahvusvahelise organisatsiooni kaudu läbi viidavat tegevust, on osalemine asjaomastes lepingulistes toimingutes vaba kõigile lõigete 1 ja 2 kohaselt abikõlblikele füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning kõigile vastava organisatsiooni eeskirjade kohaselt abikõlblikele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kusjuures kõigile doonorriikidele tagatakse võrdne kohtlemine. Samad reeglid kehtivad tarnete, materjalide ja ekspertide suhtes.

Kui ühendus rahastab tegevust koos mõne kolmanda riigiga, mille suhtes kohaldatakse lõikes 2 määratletud vastastikkuse põhimõtet, või mõne piirkondliku organisatsiooni või liikmesriigiga, on osalemine asjaomastes lepingulistes toimingutes vaba kõigile lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt abikõlblikele füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning kõigile vastava kolmanda riigi, piirkondliku organisatsiooni või liikmesriigi eeskirjade kohaselt abikõlblikele füüsilistele ja juriidilistele isikutele. Samad reeglid kehtivad tarnete, materjalide ja ekspertide suhtes.

10. Artiklis 14 määratletud temaatilise programmi alusel otse valitsusväliste osalejate kaudu suunatud abi korral ei kohaldata lõike 1 sätteid toetusesaajate valikuks kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumide suhtes.

Kui abi rakendamine nõuab hankelepingute sõlmimist, järgivad selliste toetuste saajad käesolevas artiklis kehtestatud eeskirju.

11. Vaesuse kaotamise kiirendamiseks kohaliku suutlikkuse, turgude ja ostude edendamise abil pööratakse erilist tähelepanu kohalike ja piirkondlike hangete korraldamisele partnerriikides.

▼B

Lepingu saanud pakkujad järgivad peamisi rahvusvaheliselt tunnustatud töölaseid standardeid, näiteks ILO peamisi töölaseid standardeid, konventsioone ühinemisvabaduse ja kollektiivlärirääkimiste kohta, sunniviisilise ja kohustusliku töö kaotamise kohta, töö saamisel ja kutsealale pääsemisel diskrimineerimise kaotamise kohta ning laste tööjõu kasutamise kaotamise kohta.

Arengumaade juurdepääsu ühenduse abile võimaldatakse igasuguse asjakohaseks peetava tehnilise abi kaudu.

*Artikkel 32***Euroopa Investeeringispangale või muudele finantsvahendajatele kättesaadavaks tehtud rahalised vahendid**

1. Artikli 25 lõike 1 punktis e käsitletavaid rahalisi vahendeid haldavad EIP, finantsvahendajad või mis tahes muu pank või organisatsioon, kellel on nende vahendite haldamiseks vajalik suutlikkus.

2. Komisjon võtab iga juhtumi puhul eraldi vastu lõike 1 rakendussätted, mis hõlmavad riskide jagamist, rakendamise eest vastutava vahendaja tasustamist, rahaliste vahendite kasumi kasutamist ja sissenõudmist ning tegevuse lõpetamist.

*Artikkel 33***Hindamine**

1. Komisjon kontrollib ja vaatab oma programme korrapäraselt üle ning hindab geograafiliste ja temaatiliste poliitikate ja programmide ning valdkondlike poliitikate rakendamise tulemusi ja programmitöö tõhusust, vajadusel sõltumatute välishindamiste abil, et teha kindlaks, kas eesmärgid on saavutatud, ning võimaldada anda soovitusi tulevaste meetmete parandamiseks. Euroopa Parlamendi või nõukogu ettepanekuid sõltumatute välishindamiste läbiviimiseks võetakse nõuetekohaselt arvesse. Erilist tähelepanu pööratakse sotsiaalsektoritele ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks tehtud edusammudele.

2. Komisjon saadab teavitamise eesmärgil oma hindamisaruanded Euroopa Parlamendile ja artiklis 35 nimetatud komiteele. Liikmesriigid võivad taotleda konkreetsete hindamiste arutamist artikli 35 lõikes 3 nimetatud komitees. Neid tulemusi võetakse arvesse programmide kavandamisel ja vahendite eraldamisel.

3. Komisjon kaasab käesoleva määruse alusel antava ühenduse abi hindamisetappi kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas valitsusvälised osalejad ja kohalikud omavalitsused.

V JAOTIS LÖPPSÄTTED

Artikkel 34

Aastaaruanne

1. Komisjon jälgib käesoleva määruse alusel võetud meetmete rakendamisel tehtud edusamme ja edastab kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande abi rakendamise ja tulemuste ning võimaluse korral peamiste tagajärgede ja mõjude kohta. See aruanne esitatakse ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

2. Aastaaruandes esitatakse teave eelmisel aastal rahastatud meetmete, kontrollimise ja hindamise tulemuste ning asjaomaste partnerite kaasamise kohta, samuti eelarveliste kulukohustuste ja maksete täitmise kohta riikide, piirkondade ning koostöövaldkondade lõikes. Aastaaruandes hinnatakse abi tulemusi, kasutades võimaluse korral konkreetseid ja mõõdetavaid näitajaid, mis omavad tähtsust käesoleva määruse eesmärkide täitmisel. Erilist tähelepanu pööratakse sotsiaalsektoritele ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks tehtud edusammudele.

Artikkel 35

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 4 ja 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid. Otsuse artikli 4 lõikes 3 sätestatud tähtajaks kehtestatakse 30 päeva.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.
4. Komitee võtab vastu oma töökorra.
5. EIP vaatleja osaleb komitee menetlustes panka puudutavates küsimustes.

Artikkel 36

Käesoleva määruse alusel abikõlbmatu kolmanda riigi osalemine

Ilma et see piiraks artikli 3 lõike 5 kohaldamist, võib komisjon ühenduse abi sidususe ja tõhususe tagamiseks otsustada artiklis 22 nimetatud tegevusprogrammide või artiklis 23 nimetatud erimeetmete vastuvõtmisel, et riigid, territooriumid ja piirkonnad, mis on kõlblikud saama ühenduse abi määruse (EÜ) nr 1085/2006 (IPA kohta) alusel või määruse (EÜ) nr 1638/2006 alusel ning EAFist, on käesoleva määruse alusel abikõlblikud meetmete osas, kui rakendatav geograafiline või temaatiline projekt või programm on ülemaailmse, piirkondliku või piiriülese iseloomuga. See rahastamisvõimalus võib olla ette nähtud artiklites 19 ja 20 nimetatud strateegiadokumentides ja mitmeaastastes näidisprogrammides. Artikli 10 sätteid abikõlblikkuse kohta ja artikli 31 sätteid riigihanke ja toetuste andmise menetlustes osalemise ning päritolueeskirjade kohta kohandatakse, et võimaldada asjaomaste riikide, territooriumide ja piirkondade osalemist.

▼B*Artikkel 37***Abi peatamine**

Ilma et see piiraks partnerriikide ja -piirkondadega sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingutes sisalduvate abi peatamist käsitlevate sätete kohaldamist, võib nõukogu juhul, kui partnerriik ei täida artikli 3 lõikes 1 nimetatud põhimõtteid ja kui konsultatsioonid partnerriigiga ei vii mõlemaid osapooli rahuldava lahenduseni, kui konsultatsioonidest keeldutakse või eriti pakilistel juhtudel, komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega võtta asjakohaseid meetmeid partnerriigile käesoleva määruse alusel antud mis tahes abi suhtes. Sellised meetmed võivad sisaldada abi täielikku või osalist peatamist.

*Artikkel 38***Finantssätted****▼M3**

1. Käesoleva määruse rakendamise lähtesumma ajavahemikuks 2007–2013 on 17 087 miljonit eurot.
2. Igale artiklites 5–10, 11–16 ja 17–17a osutatud programmile eraldatav soovituslik summa on kindlaks määratud IV lisas. Need summad on kehtestatud ajavahemikuks 2007–2013.

▼B

3. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistikuga ettenähtud piirides.
4. Temaatiliste programmide kogusummale on lisatud soovitusliku summaga 465 miljonit eurot, et rahastada tegevusi, mis annavad kasu Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendiga (ENPI) hõlmatud riikidele.

*Artikkel 39***Kehtetuks tunnistamine**

1. Käesolevaga tunnistatakse kehtetuks järgmised määrused:
 - a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 2110/2005 ühenduse välisabile juurdepääsu kohta ⁽¹⁾;
 - b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 806/2004 soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta arengukoostöös ⁽²⁾;
 - c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2004. aasta määrus (EÜ) nr 491/2004, millega kehtestatakse kolmandatele riikidele antava rahalise ja tehnilise abi programm rände ja varjupaiga valdkondades (AENEAS) ⁽³⁾;
 - d) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1568/2003 arengumaades vaesusega kaasnevate haiguste (HIV/AIDS, tuberkuloos ja malaaria) vastu võitlemisel antava abi kohta ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ ELT L 344, 27.12.2005, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 143, 30.4.2004, lk 40.

⁽³⁾ ELT L 80, 18.3.2004, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 224, 6.9.2003, lk 7. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

▼B

- e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1567/2003 arengumaade seksuaal- ja soojätkamishügieeni ning seonduvate õiguste alaseks poliitikaks ja meetmeteks antava abi kohta ⁽¹⁾;
- f) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. oktoobri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2130/2001 kodukohast lahkuma sunnitud isikute abistamise kohta Aasia ja Ladina-Ameerika arengumaades ⁽²⁾;
- g) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. novembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 2494/2000 arengumaade troopiliste ja muude metsade säilitamise ja säästva majandamise edendamise meetmete kohta ⁽³⁾;
- h) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. novembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 2493/2000 meetmete kohta keskkonnamõõdme täielikuks integreerimiseks arengumaade arenguprotsessi ⁽⁴⁾;
- i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1726/2000 Lõuna-Aafrikaga tehtava arengukoostöö kohta ⁽⁵⁾;
- j) nõukogu 17. juuli 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1659/98 detsentraliseeritud koostöö kohta ⁽⁶⁾;
- k) nõukogu 17. juuli 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1658/98, mis käsitleb meetmete kaasfinantseerimist koos Euroopa valitsusväliste arenguorganisatsioonidega arengumaadele huvi pakkuvates valdkondades ⁽⁷⁾;
- l) nõukogu 27. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1292/96 toiduabipoliitika, toiduabi korraldamise ja toiduainetega kindlustamise tugi-meetmete kohta ⁽⁸⁾;
- m) nõukogu 25. veebruari 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 443/92 Aasia ja Ladina-Ameerika arengumaadele finants- ja tehnilise abi andmise ja nende maadega tehtava majanduskoostöö kohta ⁽⁹⁾.

2. Kehtetuks tunnistatud määrusi kohaldatakse jätkuvalt 2007. aastale eelnevate eelarveaastate õigusaktide ja kohustuste suhtes. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrustele tõlgendatakse viidetena käesolevale määrusele.

⁽¹⁾ ELT L 224, 6.9.2003, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽²⁾ EÜT L 287, 31.10.2001, lk 3. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽³⁾ EÜT L 288, 15.11.2000, lk 6. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽⁴⁾ EÜT L 288, 15.11.2000, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽⁵⁾ EÜT L 198, 4.8.2000, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽⁶⁾ EÜT L 213, 30.7.1998, lk 6. Määrust on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 625/2004 (ELT L 99, 3.4.2004, lk 1).

⁽⁷⁾ EÜT L 213, 30.7.1998, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2110/2005.

⁽⁸⁾ EÜT L 166, 5.7.1996, lk 1. Määrust on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1726/2001 (EÜT L 234, 1.9.2001, lk 10).

⁽⁹⁾ EÜT L 52, 27.2.1992, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2112/2005 (ELT L 344, 27.12.2005, lk 23).

▼B*Artikkel 40***Läbivaatamine**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 31. detsembriks 2010 aruande, milles hinnatakse käesoleva määruse rakendamist esimesel kolmel aastal, lisades sellele vajadusel seadusandliku ettepaneku vajalike muudatuste tegemiseks, sealhulgas ka IV lisas esitatud rahaeraldiste soovitusliku jaotuse.

*Artikkel 41***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼ **M1***I LISA***Artikli 1 lõike 1 alusel abikõlblikud riigid***Ladina-Ameerika*

1. Argentina
2. Boliivia
3. Brasiilia
4. Tšiili
5. Kolumbia
6. Costa Rica
7. Kuuba
8. Ecuador
9. El Salvador
10. Guatemala
11. Honduras
12. Mehhiko
13. Nicaragua
14. Panama
15. Paraguay
16. Peruu
17. Uruguay
18. Venetsueela

Aasia

19. Afganistan
20. Bangladesh
21. Bhutan
22. Kambodža
23. Hiina
24. India
25. Indoneesia
26. Korea Rahvademokraatlik Vabariik
27. Laos
28. Malaisia
29. Maldiivid
30. Mongoolia
31. Myanmar
32. Nepal
33. Pakistan
34. Filipiinid
35. Sri Lanka
36. Tai
37. Vietnam

▼ M1*Kesk-Aasia*

- 38. Kasahstan
- 39. Kirgiisi Vabariik
- 40. Tadžikistan
- 41. Türkmenistan
- 42. Usbekistan

Lähis- ja Kesk-Ida

- 43. Iraan
- 44. Iraak
- 45. Omaan
- 46. Jeemen

Lõuna-Aafrika

- 47. Lõuna-Aafrika

▼ **M1**

II LISA

OECD/DACi loetelu ametliku arenguabi saajatest*Kehtib alates 2008. aastast 2008., 2009. ja 2010. aastat käsitlevaks aruandluseks*

Vähim arenenud riigid	Muud väikese sissetulekuga riigid (kogurahvatulu inimese kohta < 935 USD 2007. aastal)	Väiksema keskmise sissetulekuga riigid ja territooriumid (kogurahvatulu inimese kohta 936–3 705 USD 2007. aastal)	Suurema keskmise sissetulekuga riigid ja territooriumid (kogurahvatulu inimese kohta 3 706–11 455 USD 2007. aastal)
Afganistan	Côte d'Ivoire	Albaania	(*) Anguilla
Angola	Ghana	Alžeeria	Antigua ja Barbuda ⁽¹⁾
Bangladesh	Kenya	Armeenia	Argentina
Benin	Korea Rahvademokraatlik Vabariik	Aserbaidžaan	Barbados ⁽²⁾
Bhutan	Kirgiisi Vabariik	Boliivia	Valgevene
Burkina Faso	Nigeeria	Bosnia ja Hertsegoviina	Belize
Burundi	Pakistan	Kamerun	Botswana
Kambodža	Paapua Uus-Guinea	Cabo Verde	Brasiilia
Kesk-Aafrika Vabariik	Tadžikistan	Hiina	Tšiili
Tšaad	Usbekistan	Kolumbia	Cooki saared
Komoorid	Vietnam	Kongo Vabariik	Costa Rica
Kongo Demokraatlik Vabariik	Zimbabwe	Dominikaani Vabariik	Horvaatia
Djibouti		Ecuador	Kuuba
Ekvatoriaal-Guinea		Egiptus	Dominica Ühendus
Eritrea		El Salvador	Fidži
Etioopia		Gruusia	Gabon
Gambia		Guatemala	Grenada
Guinea		Guyana	Jamaica
Guinea-Bissau		Honduras	Kasahstan
Haiti		India	Liibanon
Kiribati		Indoneesia	Liibüa
Laos		Iraan	Malaisia
Lesotho		Iraak	Mauritius
Libeeria		Jordaania	(*) Mayotte
Madagaskar		Kosovo ⁽³⁾	Mehhiko
Malawi		Marshalli Saared	Montenegro

▼ M1

Vähim arenenud riigid	Muud väikese sissetulekuga riigid (kogurahvatulu inimese kohta < 935 USD 2007. aastal)	Väiksema keskmise sissetulekuga riigid ja territooriumid (kogurahvatulu inimese kohta 936–3 705 USD 2007. aastal)	Suurema keskmise sissetulekuga riigid ja territooriumid (kogurahvatulu inimese kohta 3 706–11 455 USD 2007. aastal)
Maldiivid		Mikroneesia Liiduriigid	(*) Montserrat
Mali		Moldova Vabariik	Nauru
Mauritaania		Mongoolia	Oman ⁽¹⁾
Mosambiik		Maroko	Palau
Myanmar		Namiibia	Panama
Nepal		Nicaragua	Serbia
Niger		Niue	Seišellid
Rwanda		Palestiina okupeeritud alad	Lõuna-Aafrika
Samoa		Paraguay	(*) Saint Helena
São Tomé ja Príncipe		Peruu	Saint Kitts ja Nevis
Senegal		Filipiinid	Saint Lucia
Sierra Leone		Sri Lanka	Saint Vincent ja Grenadiinid
Saalomoni saared		Svaasimaa	Suriname
Somaalia		Süüria	Trinidad ja Tobago ⁽²⁾
Sudaan		Tai	Türgi
Tansaania		Endine Jugoslaavia Make- doonia Vabariik	Uruguay
Ida-Timor		(*) Tokelau	Venetsueela
Togo		Tonga	
Tuvalu		Tuneesia	
Uganda		Türkmenistan	
Vanuatu		Ukraina	
Jeemen		(*) Wallis ja Futuna	
Sambia			

(*) Territoorium.

⁽¹⁾ Antigua ja Barbuda ning Omaan ületasid suure sissetulekuga riigi künnise 2007. aastal. Vastavalt DACi eeskirjadele käesoleva nimekirja läbivaatamise kohta arvatakse mõlemad riigid nimekirjast välja 2011. aastal, kui nad püsivad suure sissetulekuga riikidena kuni 2010. aastani.⁽²⁾ Barbados ning Trinidad ja Tobago ületasid suure sissetulekuga riigi künnise 2006. ja 2007. aastal. Vastavalt DACi eeskirjadele käesoleva nimekirja läbivaatamise kohta arvatakse mõlemad riigid nimekirjast välja 2011. aastal, kui nad püsivad suure sissetulekuga riikidena kuni 2010. aastani.⁽³⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244/1999 alusel.

III LISA

SUHKRUPROTOKOLLIGA ÜHINENUD AKV RIIGID

1. Barbados
2. Belize
3. Guyana
4. Jamaica
5. Saint Kitts ja Nevis
6. Trinidad ja Tobago
7. Fidži
8. Kongo Vabariik
9. Côte d'Ivoire
10. Keenia
11. Madagaskar
12. Malawi
13. Mauritius
14. Mosambiik
15. Svaasimaa
16. Tansaania
17. Sambia
18. Zimbabwe

▼ **M3**

IIIa LISA

PEAMISED BANAANE TARNIVAD AKV RIIGID

1. Belize
2. Kamerun
3. Côte d'Ivoire
4. Dominica
5. Dominikaani Vabariik
6. Ghana
7. Jamaica
8. Saint Lucia
9. Saint Vincent ja Grenadiinid
10. Suriname

▼ **M3***IV LISA***RAHAERALDISTE SOOVITUSLIK JAOTUS AJAVAHEMIKUS 2007–2013***(miljonit eurot)*

Kokku	17 087
Geograafilised programmid:	10 057
Ladina-Ameerika	2 690
Aasia	5 187
Kesk-Aasia	719
Lähis-Ida	481
Lõuna-Aafrika	980
Temaatilised programmid:	5 596
inimestesse investeerimine	1 060
keskkond ja loodusvarade säästev majandamine	804
valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste osalemine arengus	1 639
toiduga kindlustatus	1 709
rände- ja varjupaigaküsimused	384
suhkruprotokolliga ühinenud AKV riigid	1 244
peamised banaane tarnivad AKV riigid	190

V LISA

**RIIGID JA TERRITOORIUMID, MIS EI KUULU ARENGUMAADE
ALLA**

1. Austraalia
2. Bahrein
3. Brunei
4. Kanada
5. Hiina Taipei
6. Hongkong
7. Jaapan
8. Korea
9. Aomen
10. Uus-Meremaa
11. Kuveit
12. Katar
13. Singapur
14. Araabia Ühendemiraadid
15. Ameerika Ühendriigid